

DEDDF TRETH GWAREDIADAU TIRLENWI (CYMRU) 2017

EXPLANATORY NOTES

CYFLWYNIAD

1. Mae'r Nodiadau Esboniadol hyn ar gyfer Deddf Treth Gwarediadau Tirlenwi (Cymru) 2017 ("y Ddeddf") a basiwyd gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru ar 27 Mehefin 2017 ac a gafodd y Cydsyniad Brenhinol ar 7 Medi 2017.
2. Fe'u lluniwyd gan Swyddfa'r Prif Weinidog a Swyddfa'r Cabinet Llywodraeth Cymru er mwyn cynorthwyo'r sawl sy'n darllen y Ddeddf. Dylid darllen y Nodiadau Esboniadol ar y cyd â'r Ddeddf ond nid ydynt yn rhan ohoni. Pan fo adran neu ran o adran yn hunanesboniadol ac nad ymddengys bod angen rhoi esboniad neu wneud sylw pellach arni, nis rhoddir.
3. Mae gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru y p#er i wneud y Ddeddf hon yn rhinwedd y darpariaethau yn Rhannau 4 a 4A o Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006, a pharagraff 16A o Atodlen 7 iddi, fel y'i diwygiwyd gan Ddeddf Cymru 2014. Mae'r darpariaethau hyn yn rhoi'r cymhwysedd deddfwriaethol i Gynulliad Cenedlaethol Cymru wneud darpariaeth mewn perthynas â threthi datganoledig (gan gynnwys treth a godir ar warediadau tirlenwi a wneir yng Nghymru).

CRYNODEB A'R CEFNDIR

4. Hon yw'r drydedd o blith tair eitem o ddeddfwriaeth gysylltiedig. Deddf Casglu a Rheoli Trethi (Cymru) 2016 (DCRhT) oedd y cyntaf o'r darnau hynny o ddeddfwriaeth ac mae'n gosod y fframwaith cyfreithiol sy'n angenrheidiol ar gyfer y gyfundrefn o drethi datganoledig yng Nghymru, sy'n cwmpasu'r trefniadau ar gyfer casglu a rheoli trethi, gan gynnwys sefydlu Awdurdod Cyllid Cymru (ACC). Prif swyddogaeth ACC fydd casglu a rheoli trethi datganoledig Cymru. Mae DCRhT hefyd yn cynnwys darpariaeth ynghylch:
  - a. y camau y gellir eu cymryd mewn perthynas â ffurflenni treth, gan gynnwys diwygiadau, ymholiadau ac asesiadau;
  - b. dyletswyddau personau sy'n dychwelyd ffurflen dreth o ran cadw cofnodion;
  - c. pwerau ymchwilio ACC;
  - d. cosbau a llog;
  - e. talu a gorfodi;
  - f. adolygiadau ac apelau; ac
  - g. pwerau sy'n ymwneud ag ymchwilio i droseddau.
5. Yr ail eitem o ddeddfwriaeth drethi yw Deddf Treth Trafodiadau Tir a Gwrthweithio Osgoi Trethi Datganoledig (Cymru) 2017 (DTTT). Mae'r Ddeddf DTTT yn darparu y bydd Treth Trafodiadau Tir yn disodli Treth Dir y Dreth Stamp yng Nghymru. TTT yw'r cyntaf o'r trethi datganoledig i ddod yn rhan o gylch gwaith ACC. Mae DTTT

hefyd yn gwneud diwygiadau i DCRhT, gan gynnwys diwygiadau sy'n berthnasol i'r Ddeddf hon. Mae'r diwygiadau hynny'n cynnwys diwygiadau ym meysydd gohirio adennill trethi datganoledig; cosbau taliadau hwyr a llog taliadau hwyr; a chyflwyno Rheol Gyffredinol yn Erbyn Osgoi Trethi mewn perthynas â'r holl drethi datganoledig.

6. Mae'r Ddeddf hon yn darparu ar gyfer sefydlu Treth Gwarediadau Tirlenwi (TGT), y rhagwelir y bydd yn disodli Treth Dirlenwi (TD) yng Nghymru o fis Ebrill 2018. Nodwyd y cyd-destun a'r cefndir i'r Ddeddf hon ym Mhennod 1 o ymgynghoriad Llywodraeth Cymru, *Datblygu Treth Gwarediadau Tirlenwi*, a gyhoeddwyd ar 24 Chwefror 2015¹.
7. Yn gryno, mae'r Ddeddf yn gwneud darpariaeth i godi treth Gymreig ar warediadau tirlenwi yng Nghymru. At hynny, mae'n:
  - a. sefydlu TGT ac yn nodi pryd y gwneir gwarediad trethadwy;
  - b. darparu'r fframwaith statudol ar gyfer cyfrifoldebau trethdalwyr i ddychwelyd ffurflenni treth a chyfrifo eu rhwymedigaeth dreth;
  - c. nodi'r rhyddhadau a'r esemptiadau sydd ar gael rhag y dreth sydd i'w chodi, ac yn grymuso Gweinidogion Cymru i greu credydau treth drwy reoliadau;
  - d. nodi manylion y deunyddiau a'r cymysgeddau o ddeunyddiau a gaiff fod yn gymwys ar gyfer y gyfradd dreth is os bodlonir amodau penodol;
  - e. nodi'r cosbau am beidio â chydymffurfio;
  - f. sefydlu trefn lle caniateir codi TGT ar warediad deunydd fel gwastraff a wneir mewn man heblaw safle tirlenwi awdurdodedig pe bai wedi bod yn ofynnol cael trwydded amgylcheddol ar gyfer y gwarediad o dan sylw ("gwarediad heb ei awdurdodi");
  - g. grymuso cyrff a enwir i rannu gwybodaeth gydag ACC i'w gynorthwyo i arfer ei swyddogaethau;
  - h. ehangu'r pwerau ymchwilio a roddir i ACC gan DCRhT fel y gall ACC gyflawni'r mathau o ymchwiliadau a all fod yn angenrheidiol er mwyn casglu TGT;
  - i. gosod dyletswydd ar Weinidogion Cymru, wrth iddynt arfer eu pwerau neu eu dyletswyddau o dan y Ddeddf hon, i roi sylw i'r amcan o leihau gwarediadau tirlenwi yng Nghymru; a
  - j. gosod dyletswydd ar Weinidogion Cymru i lunio Cynllun Cymunedau y Dreth Gwarediadau Tirlenwi, a'i gyhoeddi.

CYMHWYSO'R DDEDDF

8. Mae'r Ddeddf yn sefydlu treth ar warediadau tirlenwi yng Nghymru. ACC sy'n gyfrifol am gasglu a rheoli'r dreth. Bydd gweithredwyr safleoedd tirlenwi yng Nghymru yn gyfrifol am gofrestru gydag ACC, rhoi hysbysiadau a thalu trethi ar yr holl warediadau berthnasol a wneir ar eu safle(oedd) tirlenwi. Bydd hynny'n cynnwys dychwelyd ffurflen dreth chwarterol a hunanasesir a thalu unrhyw dreth sy'n ddyledus erbyn diwrnod gwaith olaf y mis canlynol. Cyfrifir y rhwymedigaeth dreth drwy gyfeirio at bwysau trethadwy'r deunydd a waredir fel gwastraff drwy dirlenwi yng Nghymru. Cymhwysir cyfradd dreth is i ddeunyddiau cymwys neu gymysgeddau cymwys o ddeunyddiau a chymhwysir cyfradd safonol i bob deunydd arall. Ceir rhai esemptiadau a fydd yn golygu, os ydynt yn gymwys, nad oes unrhyw rwymedigaeth i dreth, a bod rhai rhyddhadau a allai effeithio ar ba un a oes treth i'w chodi, a swm y dreth a godir. Mae'r Ddeddf hefyd yn estyn cwmpas TGT i warediadau a wneir mewn mannau ac eithrio safleoedd tirlenwi awdurdodedig ("gwarediadau heb eu hawdurdodi") ac yn darparu ar

---

¹ <https://ymgyngoriadau.llyw.cymru/ymgyngoriadau/datblygu-treth-gwarediadau-tirlenwi>

gyfer cyfradd dreth ar gyfer gwarediadau heb eu hawdurdodi. Caiff holl gyfraddau treth TGT eu pennu drwy reoliadau.

9. Ar y lefel fwyaf sylfaenol, mae gweithredwyr safleoedd tirlenwi yng Nghymru yn gyfrifol am gofrestru ar gyfer pob gwarediad trethadwy a wneir ar safleoedd tirlenwi awdurdodedig yng Nghymru, rhoi cyfrif amdanynt a thalu treth arnynt. Pan wneir gwarediad heb ei awdurdodi, mae gan ACC y p#er i ddyroddi hysbysiad sy'n codi TGT ar berson am y gwarediad. Bydd yn ofynnol i berson y dyroddir hysbysiad codi treth iddo dalu'r dreth honno.

TROSOLWG CYFFREDINOL O'R DDEDDF

10. Ceir 98 o adrannau a phedair Atodlen i'r Ddeddf, ac mae wedi ei rannu'n chwe Rhan fel a ganlyn:

Rhan 1 - Trosolwg

Mae'r Rhan hon yn nodi sut y mae'r Ddeddf wedi ei strwythuro.

Rhan 2 – Y Dreth a Gwarediadau Trethadwy

Mae'r Rhan hon yn sefydlu TGT ac yn nodi'r cysyniadau sylfaenol sy'n sail i weithrediad y dreth.

Rhan 3 - Gwarediadau Trethadwy a Wneir ar Safleoedd Tirlenwi Awdurdodedig

Mae'r Rhan hon yn nodi pwy sy'n agored i dalu treth ar warediad trethadwy a wneir ar safle tirlenwi awdurdodedig; sut y caiff swm y dreth ei gyfrifo; y ddwy gyfradd dreth a gaiff fod yn gymwys i warediad o'r fath (sef y gyfradd safonol a'r gyfradd is); y rhyddhadau rhag treth y caniateir eu hawlio; y gweithdrefnau cofrestru a chyfrifyddu; y gofynion talu; a darpariaethau ar gyfer adennill treth. Mae'r Rhan hon hefyd yn cyflwyno Atodlen 1, sy'n nodi pa ddeunyddiau a all fod yn gymwys ar gyfer y gyfradd dreth is ac unrhyw amodau cysylltiedig y mae'n rhaid i'r deunyddiau hynny eu bodloni; Atodlen 2, sy'n nodi cynnwys y gofrestr o weithredwyr safleoedd tirlenwi; ac Atodlen 3, sy'n nodi cynnwys anfoneb dirlenwi.

Rhan 4 - Gwarediadau Trethadwy mewn Lleuedd heblaw Safleoedd Tirlenwi Awdurdodedig

Mae'r Rhan hon yn darparu y gall gwarediad hefyd fod yn ddarostyngedig i TGT os y'i gwneir yn rhywle heblaw safle tirlenwi awdurdodedig a'i fod yn warediad y mae trwydded amgylcheddol yn ofynnol ar ei gyfer. Gelwir gwarediad o'r fath yn "warediad heb ei awdurdodi". Mae'r Rhan hon yn nodi pwy a all fod yn agored i dreth ar warediadau sydd heb eu hawdurdodi; sut y rhoddir hysbysiad am rwymedigaeth i dreth; y gyfradd dreth a fydd yn gymwys i warediad o'r fath (sef y gyfradd gwarediadau heb eu hawdurdodi); a'r gofynion o ran talu. Mae hefyd yn gwneud darpariaeth i'w gwneud yn ofynnol i dalu llog taliadau hwyr ar dreth nas talwyd.

Rhan 5 – Darpariaeth Atodol

Mae'r Rhan hon yn gwneud darpariaeth atodol sy'n gysylltiedig â'r dreth. Mae'r ddarpariaeth hon yn cynnwys p#er i wneud darpariaeth ar gyfer credydau treth, darpariaeth ar gyfer creu a rheoleiddio manau nad ydynt at ddibenion gwaredu o fewn safle tirlenwi awdurdodedig, darpariaeth ar gyfer pwerau archwilio ychwanegol, a darpariaeth ynghylch rhannu gwybodaeth a chosbau. Mae'r Rhan hon hefyd yn nodi sut y cymhwysir darpariaethau'r Ddeddf mewn achosion arbennig, megis pan fo safleoedd tirlenwi awdurdodedig yn cael eu gweithredu gan grwpiau corfforaethol neu bartneriaethau. Mae'r Rhan hon yn ei gwneud yn ofynnol i Weinidogion Cymru roi sylw i'r amcan o leihau gwarediadau tirlenwi yng Nghymru wrth arfer swyddogaethau o dan y Ddeddf ac yn ei gwneud yn ofynnol i Weinidogion Cymru lunio Cynllun Cymunedau y Dreth Gwarediadau Tirlenwi, a'i

gyhoeddi. Mae'r Rhan hon hefyd yn cyflwyno Atodlen 4, sy'n nodi'r diwygiadau a wneir i DCRhT gan y Ddeddf hon.

Rhan 6 – Darpariaethau Terfynol

Mae'r Rhan hon yn cynnwys darpariaethau ynghylch gweithdrefnau is-ddeddfwriaeth, pwerau trosiannol, canlyniadol etc., cychwyn, dehongli a darpariaethau terfynol ac ategol eraill.

SYLWEBAETH AR YR ADRANNAU

Rhan 1 - Trosolwg

11. Mae'r Rhan hon yn nodi sut y mae'r Ddeddf wedi ei threfnu ac yn rhoi crynodeb byr o bob Rhan.

Rhan 2 – Y Dreth a Gwarediadau Trethadwy

Pennod 1 – Treth Gwarediadau Tirlenwi

12. Mae adran 2 yn sefydlu treth o'r enw treth gwarediadau tirlenwi. Mae'r dreth yn cael ei chodi ar warediadau trethadwy ac mae ACC yn gyfrifol am gasglu a rheoli'r dreth.

Pennod 2 – Gwarediadau Trethadwy

Adrannau 3 i 5 – Gwarediadau trethadwy; gwaredu deunydd drwy dirlenwi; a safleoedd tirlenwi awdurdodedig a thrwyddedau amgylcheddol

13. Mae'r adrannau hyn yn nodi beth yw gwarediad trethadwy. Mae gwarediad trethadwy yn digwydd pan fydd yr holl amodau a ganlyn wedi eu bodloni:
  - a. bod deunydd yn cael ei waredu drwy dirlenwi (a ddiffinnir gan adran 4 fel pan fo'n cael ei ddodi ar wyneb y tir neu o dan wyneb y tir);
  - b. bod y tir lle gwneir y gwarediad:
    - yn safle tirlenwi awdurdodedig (fel y'i diffinnir yn adran 5(1)), neu
    - nad yw'n safle tirlenwi awdurdodedig, nac yn rhan o safle o'r fath, ond bod trwydded amgylcheddol (fel y'i diffinnir yn adran 5(2)) yn ofynnol ar gyfer y gwarediad;
  - c. bod y deunydd yn cael ei waredu fel gwastraff (fel y diffinnir hynny yn adrannau 6 a 7); a
  - d. bod y gwarediad yn cael ei wneud yng Nghymru.
14. Caiff rheoliadau addasu ystyr gwaredu deunydd drwy dirlenwi fel y'i nodir yn adran 4.

Adran 6 – Gwaredu deunydd fel gwastraff

15. Effaith yr adran hon yw bod gwarediad deunydd yn warediad o wastraff os yw'r person sy'n gyfrifol am y gwarediad yn bwriadu bwrw'r deunydd o'r neilltu. Gellir dod i'r casgliad y bwriedir bwrw'r deunydd o'r neilltu ar sail amgylchiadau ei waredu, ac yn benodol ar sail y ffaith bod y deunydd wedi ei ddodi mewn man gwarediadau tirlenwi, megis gwagle a ddefnyddir yn gyffredinol ar gyfer gwarediadau tirlenwi ar safle. Un yn unig o'r pedwar amod y mae'n rhaid ei fodloni er mwyn i atebolrwydd i dreth godi (gweler adran 3) yw'r bwriad i fwrw o'r neilltu (pa un a ddeuir i gasgliad ynghylch y bwriad hwnnw ai peidio).
16. Nid yw'r ffaith bod person yn gwneud defnydd dros dro neu ddefnydd atodol o ddeunydd a ddodir mewn man gwarediadau tirlenwi, neu'n cael budd ohono (neu o unrhyw beth, megis nwy, a allyrrir ohono), yn rhwystro'r person hwnnw, o anghenraid,

rhag bwriadu bwrw'r deunydd o'r neilltu. Mae is-adran (3) yn egluro y gall person fwriadu bwrw deunydd o'r neilltu hyd yn oed os yw'n cael ei ddefnyddio. Mewn achos o'r fath (a phan fodlonir yr amodau eraill yn y adran 3), mae'r dreth i'w chodi ar waredu'r deunydd hwnnw.

17. Caiff rheoliadau addasu ystyr gwaredu deunydd fel gwastraff fel y'i nodir yn adran 6.

Adran 7 – Gwaredu deunydd fel gwastraff: person sy'n gyfrifol am warediad

18. Mae'r adran hon yn nodi'r person sy'n gyfrifol am warediad at ddibenion adran 6. Bwriad y person hwn sy'n berthnasol wrth benderfynu a yw gwarediad yn warediad deunydd fel gwastraff.
19. Mae'r adran hon yn darparu mai gweithredwr y safle tirlenwi yw'r person sy'n gyfrifol am y gwarediad, fel arfer, os caiff ei wneud ar safle tirlenwi awdurdodedig. Os yw'r gweithredwr yn bwriadu bwrw'r deunydd o'r neilltu, ac y gwneir y gwarediad gyda chaniatâd y gweithredwr, bydd y gwarediad yn warediad deunydd fel gwastraff. Fodd bynnag, os caiff gwarediad ei wneud ar y safle heb ganiatâd gweithredwr y safle tirlenwi, y person sy'n gwaredu'r deunydd yw'r person sy'n gyfrifol am y gwarediad. Os yw'r person hwnnw'n bwriadu bwrw'r deunydd o'r neilltu, bydd y gwarediad yn warediad deunydd fel gwastraff, ni waeth beth yw bwriad y gweithredwr. Mae adran 13 (personau y mae'r dreth i'w chodi arnynt) yn ei gwneud yn glir y bydd gweithredwr safle tirlenwi yn agored i dalu treth ar warediad a wneir ar y safle, hyd yn oed os person arall a wnaeth y gwarediad. Felly, os gwneir gwarediad y tu allan i oriau arferol, heb ganiatâd gweithredwr y safle tirlenwi, gan berson a oedd yn bwriadu bwrw'r deunydd o'r neilltu, gweithredwr y safle tirlenwi fydd yn agored i dalu'r dreth ar y gwarediad.
20. Os gwneir gwarediad heb ei awdurdodi (hynny yw, gwarediad trethadwy a wneir yn rhywle heblaw safle tirlenwi awdurdodedig – gweler adran 3) y person sy'n gyfrifol am y gwarediad yw'r person sy'n gwaredu'r deunydd. Mae Rhan 4 yn nodi'r weithdrefn ar gyfer codi treth mewn perthynas â gwarediadau heb eu hawdurdodi.

Adran 8 – Gweithgarwch safle tirlenwi i'w drin fel gwarediad trethadwy

21. Mae'r adran hon yn rhestru'r mathau o weithgarwch safle tirlenwi (fel y'i diffinnir yn adran 96) sydd i'w categoreiddio fel gweithgarwch safle tirlenwi penodedig, ac sydd felly'n cael eu trin fel gwarediadau trethadwy. Os yw gweithgarwch yn weithgarwch safle tirlenwi penodedig fel y'i rhestrir yn adran 8(3)(a) i (i), ac y caiff ei gyflawni yng Nghymru, caiff ei drin fel gwarediad trethadwy ni waeth pa un a fyddai'r gwarediad, fel arall, wedi bodloni'r amodau a nodir yn adran 3 ai peidio. Mae'r adran hon hefyd yn darparu bod y gwarediad i'w drin fel ei fod yn cael ei gyflawni pan ddefnyddir deunydd am y tro cyntaf mewn perthynas â gweithgarwch penodedig. Felly, er enghraifft, byddai'r adeg pan ddefnyddir deunydd am y tro cyntaf i greu ffordd dros dro yn achosi gwarediad trethadwy, a phe bai deunydd pellach yn cael ei ddefnyddio wedi hynny i gynnal a chadw neu atgyweirio'r ffordd honno, byddai'r deunydd hwnnw'n destun gwarediad trethadwy ar y dyddiad y'i defnyddir.
22. Mae adran 8(3)(e) yn cyfeirio at ddefnyddio deunydd i orchuddio man gwarediadau tirlenwi yn ystod cyfnod pan fo gwarediadau tirlenwi yn dod i ben dros dro. Adwaenir hyn yn aml fel gorchudd dyddiol, a chaiff ei ddefnyddio i atal sbwriel a phlâu.
23. Caiff Gweinidogion Cymru, drwy reoliadau, ychwanegu, addasu neu dynnu ymaith weithgarwch safle tirlenwi penodedig. Er bod y rhestr gyfredol yn adran 8(3) yn cynnwys gweithgarwch a gyflawnir ar safleoedd tirlenwi awdurdodedig, gallai rheoliadau ddarparu i weithgarwch a gyflawnir ar safleoedd heb eu hawdurdodi fod yn weithgarwch safle tirlenwi penodedig hefyd. Mae hyn yn darparu hyblygrwydd ychwanegol i fynd i'r afael ag unrhyw ymgais i osgoi talu treth gan y rheini sy'n gyfrifol am waredu gwastraff heb ei awdurdodi.

Pennod 3 – Gwarediadau Esempt

Adrannau 9 i 12 – Esemptiadau: cyffredinol; gwarediadau lluosog deunydd ar yr un safle; mynwentydd anifeiliaid anwes; a ph#er i addasu esemptiadau

24. Mae'r adrannau hyn yn esemptio mathau penodol o warediadau rhag y dreth. Pan fo gwarediad yn esempt, nid oes angen i weithredwr y safle tirlenwi roi cyfrif am waredu'r deunydd.
25. Mae adran 10 yn darparu esemptiad ar gyfer gwaredu deunydd pan fo'r deunydd eisoes wedi ei gynnwys mewn gwarediad yr oedd TGT i'w chodi arno a phan wneir y gwarediad dilynol ar yr un safle tirlenwi awdurdodedig. Effaith y ddarpariaeth hon yw sicrhau mai dim ond unwaith y codir TGT pan wneir gwarediadau lluosog o'r un deunydd ar yr un safle awdurdodedig.
26. Rhagwelir y gallai'r esemptiad hwn fod yn gymwys yng nghyd-destun gweithgarwch safle tirlenwi penodedig, pan allai deunydd a ddefnyddiwyd mewn un gweithgarwch safle tirlenwi penodedig gael ei symud a'i ddefnyddio mewn gweithgarwch safle tirlenwi penodedig arall a/neu ei waredu mewn man gwarediadau tirlenwi ar yr un safle, megis gwagle ar yr un safle. Yn y sefyllfa hon, mae'r esemptiad yn sicrhau mai dim ond unwaith y caiff treth ei chodi ar y deunydd.
27. Mae adran 11 yn darparu esemptiad ar gyfer gwaredu deunydd sy'n cynnwys dim ond gweddillion anifeiliaid anwes meirw ac unrhyw gynhwysydd neu ddeunydd sy'n eu cynnwys, ar yr amod bod y gwarediad yn digwydd ar safle tirlenwi lle nad oes unrhyw fathau eraill o warediadau yn digwydd (sef safle a elwir fel arfer yn fynwent anifeiliaid anwes). Nod yr esemptiad hwn yw sicrhau na fydd mynwentydd anifeiliaid anwes sydd ond yn derbyn gwarediadau carcasau neu ludw anifeiliaid anwes meirw (ac unrhyw flwch neu wrn sy'n eu cynnwys) yn agored i dalu TGT.
28. Nid yw'r esemptiadau a nodir yn adrannau 10 ac 11 ond yn gymwys i warediadau ar safleoedd tirlenwi awdurdodedig. Caiff Gweinidogion Cymru, fodd bynnag, ddefnyddio'r p#er i wneud rheoliadau o dan adran 12 i ychwanegu, i addasu neu i ddileu esemptiadau mewn perthynas â gwarediadau ar safleoedd heb eu hawdurdodi, yn ogystal â gwarediadau ar safleoedd tirlenwi awdurdodedig. Caiff Gweinidogion Cymru hefyd ddefnyddio'r p#er i wneud rheoliadau i osod amodau ar gymhwyso esemptiad.

Rhan 3 – Gwarediadau Trethadwy a Wneir ar Safleoedd Tirlenwi Awdurdodedig

Pennod 1 – Personau y mae'r Dreth i'w Chodi Arnynt

29. Mae adran 13 yn egluro mai'r person sy'n agored i dalu'r dreth, yn achos gwarediadau a wneir ar safleoedd tirlenwi awdurdodedig, yw gweithredwr y safle tirlenwi ar yr adeg y gwneir y gwarediad perthnasol.
30. Os oes dau neu ragor o bersonau yn agored i dalu'r dreth, bydd ACC yn gallu cymryd camau i adennill unrhyw TGT sy'n ddyledus gan bob un ohonynt, neu gan unrhyw un neu ragor ohonynt. Er enghraifft, os yw safle tirlenwi yn cael ei weithredu gan bersonau sy'n rhedeg busnes fel partneriaeth, mae pob partner ar adeg y gwarediad perthnasol yn agored ar y cyd ac yn unigol i dalu TGT (hynny yw, os nad oes gan unrhyw un neu ragor o'r partneriaid ddigon o arian neu asedau i dalu cyfran gyfartal, rhaid i'r partneriaid eraill dalu'r gweddill) (gweler adran 83).

Pennod 2 – Y Dreth sydd i’w Chodi ar Warediadau Trethadwy

Cyfrifo’r dreth sydd i’w chodi

Adran 14 – Cyfrifo’r dreth sydd i’w chodi ar warediad trethadwy

31. Mae’r adran hon yn nodi’r dull o gyfrifo swm y dreth sydd i’w godi ar warediad trethadwy a wneir ar safle tirlenwi awdurdodedig. Mae’n darparu y bydd cyfradd safonol o TGT a chyfradd is o TGT, a fydd yn gymwys i ddeunydd cymwys (fel y’i diffinnir yn adran 15) a chymysgeddau cymwys o ddeunyddiau (fel y’u diffinnir yn adran 16); ac y bydd cyfraddau’r dreth yn cael eu rhagnodi mewn rheoliadau.
32. Cyfrifoldeb gweithredwr y safle tirlenwi yw sicrhau y caiff y gyfradd dreth gywir ei chodi ac y telir y swm cywir o dreth i ACC ar gyfer pob gwarediad ar ei safle.

Deunyddiau cymwys a chymysgeddau cymwys o ddeunyddiau

Adran 15 – Deunydd cymwys

33. Mae’r adran hon yn nodi o dan ba amgylchiadau y bydd deunydd yn gymwys ar gyfer y gyfradd dreth is. Yn gyntaf, mae angen i’r deunydd fod wedi ei restru yn y Tabl yn Atodlen 1. Yn ail, bydd angen bodloni pob amod cymwys (os oes rhai) a nodir yn y Tabl yn Atodlen 1. Yn drydydd, rhaid i weithredwyr safle tirlenwi gadw disgrifiad ysgrifenedig o’r deunydd, y cyfeirir ato’n aml fel nodyn trosglwyddo gwastraff, os yw dogfen o’r fath yn ofynnol gan Ddeddf Diogelu’r Amgylchedd 1990 neu, os nad yw’n ofynnol, dystiolaeth arall sy’n dangos bod y deunydd mewn gwirionedd yn ddeunydd cymwys. Caiff Gweinidogion Cymru, drwy reoliadau, ddiwygio Atodlen 1.

Adran 16 – Cymysgeddau cymwys o ddeunyddiau

34. Mae’r adran hon yn nodi’r profion y mae’n rhaid i gymysgedd o ddeunyddiau eu bodloni er mwyn bod yn gymwys ar gyfer y gyfradd TGT is. Mae gofynion 1-6 yn gymwys i bob cymysgedd cymwys ac mae gofyniad 7 yn darparu ar gyfer y posibilrwydd y bydd gofynion ychwanegol i’w bodloni pan fo’r cymysgedd yn cynnwys gronynnau mân.
35. Dylid nodi bod gofyniad 1 yn darparu bod rhaid i’r llwyth fod ar ffurf un deunydd cymwys neu ragor a swm bychan yn unig o ddeunydd anghymwys sy’n atodol i’r deunydd cymwys. Mae is-adran (2) yn nodi materion y mae’n rhaid eu hystyried wrth benderfynu a yw swm o ddeunydd anghymwys yn swm bychan, ac a yw’n atodol i’r deunyddiau cymwys ai peidio.
36. Mae gofyniad 3 yn nodi na ddylai’r deunydd anghymwys fod wedi ei gymysgu’n fwiadol â’r deunyddiau cymwys at ddibenion gwaredu na materion sy’n ymwneud â pharatoi i waredu: er enghraifft, ar gyfer eu cludo. Bydd y prawf hwn yn gwahaniaethu, er enghraifft, rhwng achos pan fo darnau o ddeunydd anghymwys ynghlwm wrth ddeunydd cymwys am nad oedd yn bosibl eu tynnu oddi yno’n llwyr, ac achos pan fo deunydd anghymwys wedi ei ychwanegu at y llwyth, ar wahân ac yn fwiadol. Ni fyddai’r achos olaf yn bodloni gofyniad 3.
37. Mae gofyniad 4 yn caniatáu i Weinidogion Cymru ragnodi mewn rheoliadau unrhyw ddeunyddiau na chaniateir eu cynnwys mewn cymysgedd cymwys o ddeunyddiau. Pe bai’r fath reoliadau yn cael eu gwneud, byddai’r gyfradd dreth safonol (fel y’i diffinnir yn adran 14) yn gymwys i unrhyw gymysgedd o ddeunyddiau sy’n cynnwys deunydd rhagnodedig, ni waeth pa un a oedd swm y deunydd rhagnodedig yn fychan ac yn atodol ai peidio.
38. Mae gofyniad 6 yn nodi na chaniateir i unrhyw drefniadau (mae hyn yn cynnwys unrhyw gamau neu weithrediadau) gael eu gwneud mewn cysylltiad â’r cymysgedd y mae osgoi atebolrwydd i’r dreth yn brif ddiben iddynt, neu’n un o’u prif ddibenion.

Er enghraifft, gallai trefniadau o'r fath gynnwys paratoi cymysgedd mewn ffordd sy'n galluogi i'w gyfansoddiad gael ei guddio. Gall hyn gynnwys gwasgu neu guddio'n fwrriadol ddeunydd cyfradd safonol o fewn llwyth o ddeunydd cymwys er mwyn lleihau'r tebygolrwydd y bydd yn ymddangos bod mwy na swm bychan ac atodol o ddeunydd o'r fath yn bresennol yn y llwyth.

Adran 17 – Cymysgedd cymwys o ddeunyddiau: gronynnau mân

39. Mae'r adran hon yn rhoi pŵer i Weinidogion Cymru wneud rheoliadau mewn cysylltiad â gronynnau mân (fel y'u diffinnir yn adran 17(6)). Caiff y rheoliadau ragnodi gofynion y mae'n rhaid eu bodloni (yn ogystal â'r gofynion hynny a nodir ar gyfer cymysgeddau cymwys yn adran 16) er mwyn i gymysgedd o ronynnau mân fod yn gymwys ar gyfer y gyfradd is. Mae adran 17(2) yn nodi rhestr nad yw'n hollgynhwysol o'r materion y caiff y rheoliadau hynny eu cwmpasu, ac mae'n cynnwys y posibilrwydd y gellir ei gwneud yn ofynnol i brawf ar gymysgedd o ronynnau mân arwain at ganlyniad rhagnodedig os cynhelir prawf rhagnodedig arnynt (17(2)(e)). Os gosodir y fath ofyniad o dan adran 17(2)(e), mae adran 17(3) yn nodi rhestr nad yw'n hollgynhwysol o'r darpariaethau cysylltiedig y gellir eu gwneud, megis gofyniad bod gweithredwr safle tirlenwi yn cynnal y prawf rhagnodedig ar gymysgedd rhagnodedig o ronynnau mân ar adeg rhagnodedig. Effaith adran 17(5) yw y caniateir nodi gofynion mewn perthynas â chymysgedd o ronynnau mân, ac eithrio'r gofynion hynny sy'n ymwneud â phwerau neu ddyletswyddau ACC, mewn hysbysiad ACC, ar yr amod bod y rheoliadau yn caniatáu hynny.

Pwysau trethadwy deunydd

Adrannau 18 i 20 – Cyfrifo pwysau trethadwy deunydd; cyfrifo pwysau trethadwy deunydd gan y gweithredwr; a phennu pwysau deunydd gan y gweithredwr

40. Codir TGT ar warediad trethadwy drwy luosi pwysau trethadwy'r deunydd â'r gyfradd dreth berthnasol, fel a nodir yn adran 14. Mae'n bwysig, felly, cyfrifo pwysau trethadwy'r deunydd sy'n cael ei waredu yn fanwl gywir.
41. Mae adran 18 yn darparu bod rhaid i bwysau trethadwy'r deunydd mewn gwarediad trethadwy (a wneir ar safle tirlenwi awdurdodedig) gael ei gyfrifo gan weithredwr y safle tirlenwi, ac y caiff ACC ei gyfrifo os yw'n meddwl ei bod yn briodol gwneud hynny. Mae'r adran hon hefyd yn pennu'r pwysau trethadwy sy'n gymwys at ddibenion adran 14(2) a (5) o'r Ddeddf.
42. Mae adran 19 yn nodi sut y mae'n rhaid i weithredwr safle tirlenwi gyfrifo pwysau trethadwy deunydd mewn gwarediad trethadwy. Rhaid i weithredwr y safle tirlenwi bennu pwysau'r deunydd mewn tunelli yn unol ag adran 20. Pan fo gan weithredwr safle tirlenwi gymeradwyaeth i gymhwyso disgownt mewn perthynas â dŵr sy'n bresennol mewn deunydd, caiff gweithredwr y safle tirlenwi gymhwyso'r disgownt (neu ddisgownt is) i'r pwysau a bennwyd, yn ddarostyngedig i amodau'r gymeradwyaeth (os oes rhai).
43. Mae adran 20 yn ei gwneud yn ofynnol i weithredwr safle tirlenwi bennu pwysau'r deunydd mewn gwarediad trethadwy drwy ddefnyddio pont bwysu. At y diben hwn, rhaid i weithredwr safle tirlenwi sicrhau bod y deunydd yn cael ei bwysu ar bont bwysu cyn i'r gwarediad gael ei wneud, a sicrhau hefyd fod y bont bwysu yn bodloni'r gofynion a nodir mewn deddfwriaethau pwysau a mesurau perthnasol.
44. Fodd bynnag, gall fod amgylchiadau lle nad yw'n bosibl i weithredwr safle tirlenwi ddefnyddio pont bwysu. Er enghraifft, mae'n bosibl nad oes pont bwysu ar safle tirlenwi, neu fod pont bwysu wedi torri. Felly, mae adran 20(3) yn gwneud darpariaeth i weithredwr safle tirlenwi wneud cais i ACC am gymeradwyaeth i ddefnyddio dull arall i bennu pwysau deunydd mewn gwarediad trethadwy. Er enghraifft, gallai dull arall gynnwys cyfrifo yn seiliedig ar uchafswm pwysau a ganiateir ar gyfer cynhwysydd.

45. Mae adran 20 hefyd yn gwneud darpariaeth i ACC bennu'r modd y bydd cais am ddull arall yn cael ei wneud a'r wybodaeth y mae'n rhaid iddo ei chynnwys. Mae'r adran hon yn gwneud darpariaeth bellach ynghylch pwerau ACC mewn perthynas â chymeradwyo dull arall. Er enghraifft, caiff ACC gymeradwyo mewn perthynas â phob gwarediad trethadwy neu mewn perthynas â gwarediadau trethadwy o ddisgrifiadau penodol. Caiff ACC gymeradwyo naill ai'n ddiagram neu'n ddarostyngedig i amodau. Yn ogystal â hyn, caiff ACC amrywio neu ddirymu cytundeb. Gall hyn ddigwydd os yw ACC yn ystyried nad yw'r dull arall yn dangos y pwysau'n fanwl gywir neu nad yw'n cael ei dilyn yn llwyr a bod risg i'r refeniw dreth.
46. Mae cosb am fethu â phennu pwysau'r deunydd mewn gwarediad trethadwy yn unol ag adran 20. Nodir y gosb hon yn adran 61 o'r Ddeddf.

Adran 21 – Disgownt mewn cysylltiad â d#r mewn deunydd

47. Mae adran 21(1) a (2) yn darparu y caiff gweithredwr safle tirlenwi wneud cais ysgrifenedig i ACC am gymeradwyaeth i roi disgownt mewn cysylltiad â d#r sydd mewn deunydd wrth gyfrifo pwysau trethadwy'r deunydd. Mae adran 21(4) yn nodi'r amodau y mae'n rhaid eu bodloni er mwyn i ACC gymeradwyo disgownt d#r.
48. Mae'r adran hon yn gwneud darpariaeth bellach ynghylch pwerau ACC mewn perthynas â chymeradwyo rhoi disgownt d#r. Er enghraifft, gall cymeradwyaeth fod yn ddarostyngedig i amodau neu gellir ei rhoi am gyfnod penodol.
49. Mae'r darpariaethau hefyd yn ei gwneud yn ofynnol i weithredwr safle tirlenwi gadw cofnod disgownt d#r ar gyfer pob gwarediad trethadwy pan roddir disgownt. Mae'r cofnod i'w drin fel cofnod y mae'n ofynnol ei gadw a'i storio'n ddiogel yn unol ag adran 38 o DCRhT, sy'n nodi'r cyfnod perthnasol ar gyfer cadw cofnodion.
50. Mae cosb am gymhwyso disgownt d#r yn anghywir. Nodir y gosb hon yn adran 62 o'r Ddeddf.

Adranau 22 a 23 – Cyfrifo pwysau trethadwy deunydd gan ACC gan gynnwys mewn achosion o beidio â chydymffurfio

51. Mae adran 22 yn nodi sut y bydd ACC yn cyfrifo pwysau trethadwy deunydd pan fo'n meddwl ei bod yn briodol gwneud hynny.
52. Mae adran 23 yn darparu, mewn achosion o beidio â chydymffurfio fel y nodir yn yr adran hon, y caiff ACC anwybyddu'r disgownt d#r wrth gyfrifo pwysau trethadwy deunydd, neu leihau'r disgownt hwnnw.

Adran 24 – Adolygiadau ac apelau sy'n ymwneud â'r dull o bennu pwysau deunydd

53. Mae adran 24 yn diwygio adran 172 o DCRhT er mwyn i'r gweithdrefnau adolygu ac apelio yn Rhan 8 o'r Ddeddf honno fod yn gymwys i benderfyniadau o dan adran 20 o'r Ddeddf hon.

Adran 25 - P#er i addasu darpariaeth sy'n ymwneud a phwysau trethadwy deunydd

54. Mae adran 25 yn caniatáu i Weinidogion Cymru, drwy reoliadau, ychwanegu at unrhyw ddarpariaethau yn y Ddeddf sy'n ymwneud â phwysau trethadwy deunydd (gan gynnwys darpariaeth sy'n ymwneud â disgownt d#r), diddymu'r darpariaethau hynny neu eu diwygio fel arall.

Pennod 3 – Rhyddhad rhag Treth

Adran 26 – Rhyddhadau: cyffredinol

55. Mae'r adran hon yn cyflwyno'r bennod ar ryddhadau ac yn nodi'r rheolau cyffredinol a ganlyn: nid yw rhyddhadau yn gymwys ond mewn perthynas â gwarediadau a wneir

ar safleoedd tirlenwi awdurdodedig (felly nid ydynt yn gymwys mewn perthynas â gwarediadau heb eu hawdurdodi); pan fo rhyddhad yn gymwys, nid oes treth i'w chodi; ac ni fydd rhyddhad yn gymwys oni bai y caiff ei hawlio ar ffurflen dreth. Caiff ACC bennu ffurf y ffurflen dreth a'r wybodaeth y mae'n rhaid ei chynnwys arni (o dan adran 191 o DCRhT), a bydd yn ofynnol i weithredwr y safle tirlenwi gadw a storio'n ddiogel unrhyw gofnodion sy'n berthnasol i'r hawliad, yn unol ag adran 38 o DCRhT (6 mlynedd i ddyddiad dychwelyd y ffurflen dreth neu i ddyddiad cwblhau ymholiad).

Adran 27 – Deunydd a dynnir o wely afon, o wely'r mor neu o wely dyfroedd eraill

56. Mae'r rhyddhad hwn yn gymwys i warediad:
- deunydd a dynnir o wely dyfroedd penodol; a
  - deunydd sy'n bodoli'n naturiol a dynnir o wely'r môr fel rhan o'r broses o gael deunyddiau megis tywod a graean.
57. Caiff y rhyddhad fod yn gymwys i ddeunyddiau a dynnir at unrhyw ddiben, gan gynnwys tynnu deunyddiau er budd mordwyaeth neu er mwyn atal llifogydd.
58. Mae'r rhyddhad hefyd yn cwmpasu unrhyw ddeunydd cymwys a ychwanegir at y deunydd sydd wedi ei garthu sy'n angenrheidiol er mwyn sicrhau nad yw'r deunydd sydd wedi ei garthu ar ffurf hylif (gan ganiatáu iddo, felly, gael ei waredu ar safle tirlenwi). Rhagwelir y byddai gan y deunydd cymwys a ychwanegir nodweddion sychu neu y byddai'n rhwymo'r lleithder gormodol sydd yn y gwastraff.

Adran 28 – Deunydd sy'n deillio o fwyngloddio a chwarela

59. Mae'r rhyddhad hwn yn gymwys i warediadau deunydd sy'n bodoli'n naturiol a echdynnwyd o'r ddaear o ganlyniad i fwyngloddio neu weithrediadau chwarela. Mae gwarediad deunydd o'r fath wedi ei rhyddhau rhag treth os nad yw'r deunydd wedi bod yn destun unrhyw broses ar wahân, neu os nad yw wedi ei addasu'n gemegol, rhwng ei echdynnu a'i waredu.

Adrannau 29 i 31 – Defnyddio deunyddiau mewn gwaith adfer safle cymeradwy; gwaith adfer safle: y weithdrefn wrth wneud cais am gymeradwyaeth; a gwaith adfer safle: amrywio cymeradwyaeth

60. Mae defnyddio deunyddiau mewn gweithgarwch adfer safle yn weithgarwch tirlenwi penodedig, felly mae i'w drin fel gwarediad trethadwy (gweler adran 8(3)(i)). Mae'r darpariaethau hyn yn darparu ar gyfer rhyddhau'r gwarediad rhag treth os yw'r deunydd wedi ei ffurfio o ddeunydd cymwys ac yn cael ei ddefnyddio i adfer safle tirlenwi awdurdodedig (neu ran ohono) at ddefnydd arall. Fodd bynnag, maent yn ei gwneud yn ofynnol i weithredwyr safleoedd tirlenwi geisio cymeradwyaeth ar gyfer y gwaith adfer ymlaen llaw er mwyn gallu hawlio'r rhyddhad. Ni fydd defnyddio deunydd i adfer safle heb gymeradwyaeth gan ACC yn elwa ar y rhyddhad. Rhagwelir y bydd y darpariaethau hyn yn galluogi ACC i asesu'r deunydd a ddefnyddir i adfer safle yn drylwyr ac i sicrhau nad oes modd cam-fanteisio ar y rhyddhad.
61. Mae adran 29 yn darparu y caiff ACC gymeradwyo cyflawni gwaith adfer ar safle tirlenwi awdurdodedig. Fodd bynnag, cyn gwneud hynny, bydd angen i ACC fod wedi ei fodloni bod adfer y safle yn ofynnol o dan drwydded amgylcheddol neu ganiatâd cynllunio sy'n ymwneud â'r safle. Dim ond y swm angenrheidiol o ddeunydd i gydymffurfio â'r drwydded neu'r caniatâd a fydd yn elwa ar y rhyddhad.
62. Er bod rhaid i weithredwr safle tirlenwi wneud cais i ACC am gymeradwyaeth cyn i'r gwaith adfer ddechrau, nid oes angen i'r gweithredwr aros am gymeradwyaeth gan ACC cyn dechrau adfer y safle. Er enghraifft, gallai gweithredwr safle tirlenwi benderfynu bwrw ymlaen heb gymeradwyaeth er mwyn manteisio ar dywydd braf neu'r ffaith fod deunydd addas ar gael. Fodd bynnag, byddai gweithredwr y safle tirlenwi yn ysgwyddo'r risg ei hun wrth wneud hynny, oherwydd nid oes sicrwydd y byddai

ACC yn cymeradwyo'r cais am gymeradwyaeth, er mwyn iddo allu hawlio rhyddhad adfer safle.

63. Mae adran 30 yn darparu ar gyfer adegau pan fo rhagor o wybodaeth yn ofynnol gan ACC er mwyn penderfynu a ddylid cymeradwyo cais i gyflawni gwaith adfer safle ai peidio, ac yn nodi'r paramedrau o ran sut y bydd hynny'n gweithio yn ymarferol. Caiff ACC a gweithredwr y safle tirlenwi gytuno i ymestyn cyfnod o amser a bennir gan yr adran hon.
64. Mae adran 31 yn cydnabod y gall gofynion y gwaith adfer safle a nodir yn y drwydded amgylcheddol neu'r caniatâd cynllunio newid, ac mae'n caniatáu i ACC amrywio'r gymeradwyaeth a roddir i adfer y safle. Gall amrywiad gael ei wneud o ganlyniad i gais gan weithredwr safle tirlenwi, neu gall ACC ei wneud. Os yw ACC yn amrywio'r gymeradwyaeth i adfer safle tirlenwi ohono'i hun, rhaid iddo ddyroddi hysbysiad sy'n nodi manylion yr amrywiad i weithredwr y safle tirlenwi. Nid yw amrywio cymeradwyaeth i adfer safle yn effeithio ar allu gweithredwr y safle tirlenwi i hawlio rhyddhad ar gyfer y gwaith adfer a gyflawnwyd yn unol â'r gymeradwyaeth cyn iddi gael ei hamrywio.

Adran 32 - Ail-lenwi mwyngloddiau brig a chwareli

65. Mae'r adran hon yn darparu rhyddhad ar gyfer gwaredu deunydd cymwys ar safle tirlenwi (neu ran ohono):
  - a. pan fu'r safle tirlenwi (neu'r rhan ohono lle gwneir y gwarediad) yn fwynglawdd brig neu'n chwarel yn y gorffennol;
  - b. pan fo'n un o ofynion y caniatâd cynllunio bod rhaid ail-lenwi'r safle (neu'r rhan ohono dan sylw) yn llwyr neu'n rhannol ar ôl y gweithrediadau cloddio brig neu chwarela; ac
  - c. os na wnaed unrhyw warediadau trethadwy eraill ar y safle (neu ran ohono), ac eithrio gwarediadau sy'n gymwys ar gyfer rhyddhad o dan adran 28 neu 32.

Adran 33 - P#er i addasu rhyddhadau

66. Mae'r adran hon yn caniatáu i Weinidogion Cymru, drwy reoliadau, greu, addasu neu ddileu rhyddhad; a darparu bod rhyddhad yn ddarostyngedig i amodau.

Pennod 4 – Casglu a Rheoli'r Dreth

Adrannau 34 i 38 – Cofrestru

67. Er mwyn galluogi ACC i gasglu a rheoli TGT yn effeithiol, mae'n bwysig ei fod yn gwybod pwy yw'r trethdalwyr. Mae adran 34 yn gosod dyletswydd ar ACC i gadw cofrestr o'r personau hynny sy'n gweithredu safleoedd tirlenwi awdurdodedig lle gwneir gwarediadau trethadwy. Ystyrir bod personau o'r fath yn cyflawni "gweithrediadau trethadwy" at ddibenion y Ddeddf hon. Rhaid i gofnod person ar y gofrestr gynnwys yr wybodaeth a bennir yn Atodlen 2. Caiff ACC gyhoeddi unrhyw wybodaeth sydd wedi ei chynnwys yn y gofrestr er mwyn i fusnesau allu sicrhau eu bod yn anfon eu gwastraff i safleoedd tirlenwi awdurdodedig, ymysg pethau eraill.
68. Mae adran 35 yn ei gwneud yn ofynnol i berson sy'n cyflawni gweithrediadau trethadwy fod wedi ei gofrestru gydag ACC. Rhaid i berson sy'n bwriadu cyflawni gweithrediadau trethadwy wneud cais i ACC i gael ei gofrestru ac mae'n rhaid iddo wneud hynny o leiaf 14 o ddiwrnodau cyn y diwrnod y mae'n dechrau cyflawni'r gweithrediadau trethadwy.
69. Mae'n bwysig bod y gofrestr yn parhau'n gywir a'i bod yn adlewyrchu'r wybodaeth ddiweddaraf sydd ar gael am weithredwyr safle tirlenwi. Felly, mae adran 36 yn ei gwneud yn ofynnol i berson cofrestredig, neu berson sydd wedi gwneud cais i gofrestru,

roi gwybod i ACC am unrhyw newidiadau neu anghywirdebau yn yr wybodaeth y maent wedi ei darparu, a gwneud hynny mewn ffordd sy'n cydymffurfio â gofynion yr adran honno.

70. Mae adran 37 yn ei gwneud yn ofynnol i berson cofrestredig sy'n rhoi'r gorau i gyflawni gweithrediadau trethadwy wneud cais i ACC i ddileu ei gofrestrriad, yn ddim hwyrach na 30 o ddiwrnodau wedi i'r gweithrediadau trethadwy ddod i ben.
71. Mae cosbau yn gysylltiedig â'r gofynion cofrestru yn adrannau 35 a 36. Gellir gweld y rhain yn adrannau 64 i 67 o'r Ddeddf.
72. Mae adran 38 yn diwygio adran 172(2) o DCRhT er mwyn i'r gweithdrefnau adolygu ac apelio yn Rhan 8 o'r Ddeddf honno fod yn gymwys i benderfyniadau sy'n ymwneud â chofrestru person gydag ACC at ddibenion TGT.

Adrannau 39 i 41 – Cyfrifo treth

73. Dylid darllen yr adrannau hyn o'r Ddeddf a'r nodiadau hyn ar y cyd â Phennod 3 o Ran 3 o DCRhT a'r nodiadau esboniadol perthnasol (paragraffau 46 a 47), sy'n mynd gyda DCRhT.
74. Mae adran 39 yn gosod dyletswydd ar weithredwr safle tirlenwi awdurdodedig sy'n cyflawni gwarediadau trethadwy i ddychwelyd ffurflen dreth mewn cysylltiad â phob cyfnod cyfrifyddu. Rhaid i'r ffurflen dreth gynnwys asesiad o swm y dreth sydd i'w godi ar y gweithredwr a datgan bod yr wybodaeth sydd wedi ei chynnwys yn gywir ac yn gyflawn hyd eithaf gwybodaeth y gweithredwr.
75. Rhaid dychwelyd ffurflenni treth, ynghyd ag unrhyw daliad treth, yn ddim hwyrach na diwrnod gwaith olaf y mis sy'n dilyn y mis y daw'r cyfnod cyfrifyddu i ben ynddo, oni bai bod y dyddiad hwnnw yn cael ei amrywio o dan adran 40. Er enghraifft, os daw cyfnod cyfrifyddu i ben ar 30 Mehefin, rhaid dychwelyd ffurflen dreth a thalu'r dreth erbyn diwrnod gwaith olaf mis Gorffennaf.
76. O ran gweithredwyr safleoedd tirlenwi cofrestredig, mae'r cyfnod cyfrifyddu cyntaf yn dechrau â'r diwrnod y maent yn dechrau cyflawni gweithrediadau trethadwy (neu, os yw'n hwyrach, y diwrnod y daw'n weithredwr cofrestredig) ac yn dod i ben â'r diwrnod y rhoddir gwybod iddynt amdano gan ACC. O hynny ymlaen, eu cyfnodau cyfrifyddu fydd pob cyfnod dilynol o 3 mis (oni bai bod y cyfnodau hynny yn cael eu hamrywio o dan adran 40).
77. O ran gweithredwyr safle tirlenwi nad ydynt yn gofrestrredig, mae'r cyfnod cyfrifyddu cyntaf yn dechrau â'r diwrnod y maent yn dechrau cyflawni gweithrediadau trethadwy ac yn parhau hyd at ddiwedd y chwarter calendr y maent yn dechrau gwneud hynny (neu, os yw'n gynharach, y diwrnod cyn y diwrnod y daw'n weithredwr cofrestredig). O hynny ymlaen, pob chwarter calendr fydd y cyfnodau cyfrifyddu (sef cyfnodau o 3 mis sy'n dod i ben ar 31 Mawrth, 30 Mehefin, 30 Medi neu 31 Rhagfyr).
78. Mae adran 40 yn rhoi'r p#er i ACC amrywio hyd cyfnod cyfrifyddu a dyddiad ffeilio ffurflen dreth. Mae unrhyw amrywiad o'r fath i'w wneud drwy ddyroddi hysbysiad i weithredwr y safle tirlenwi.
79. Mae adran 41 yn darparu bod y dreth sydd i'w chodi ar warediad trethadwy a wneir ar safle tirlenwi awdurdodedig i'w chodi mewn cysylltiad â'r cyfnod cyfrifyddu y gwnaed y gwarediad ynddo. Fodd bynnag, ceir un eithriad i'r rheol hon: os yw gweithredwr safle tirlenwi yn dyroddi anfoneb dirlenwi mewn cysylltiad â gwarediad o fewn 14 o ddiwrnodau gan ddechrau â'r diwrnod y gwneir y gwarediad, yna codir y dreth mewn cysylltiad â'r cyfnod cyfrifyddu y dyroddir yr anfoneb ynddo. Felly, er enghraifft, pan fo cyfnodau cyfrifyddu gweithredwr safle tirlenwi yn chwarteri calendr ac y gwneir gwarediad trethadwy ar 28 Mehefin, gan ddyroddi anfoneb dirlenwi ar ei gyfer ar 1 Gorffennaf, y cyfnod cyfrifyddu ar gyfer y dreth ar y gwarediad hwnnw fydd y chwarter calendr sy'n dod i ben ar 30 Medi yn hytrach na'r chwarter calendr sy'n dod i ben ar

30 Mehefin. Mae Atodlen 3 yn nodi'r wybodaeth y mae angen ei chynnwys ar anfoneb dirlenwi. Mae gan Weinidogion Cymru y pŕer i wneud rheoliadau i ddiwygio Atodlen 3.

Talu, adennill ac ad-dalu treth

Adran 42 – Talu treth

80. Mae is-adran (1) yn nodi bod rhaid i'r swm o dreth yr asesir ei fod i'w godi gael ei dalu erbyn dyddiad ffeilio'r ffurflen dreth. Mae is-adran (2) yn nodi'r sefyllfa pan fo ffurflen dreth yn cael ei diwygio o dan adran 41 o DCRhT gan arwain at yr angen i dalu swm ychwanegol o dreth. O dan yr amgylchiadau hyn, rhaid talu'r dreth yn ddim hwyrach na'r dyddiad ffeilio, os caiff y diwygiad ei wneud cyn y dyddiad ffeilio, neu os gwneir y diwygiad yn ddiweddarach, rhaid talu'r dreth ar yr un pryd ag y gwneir y diwygiad.

Adran 43 – Dyletswydd i gadw crynodeb treth gwarediadau tirlenwi

81. Mae adran 43 yn ei gwneud yn ofynnol i berson sy'n cyflawni gwarediadau trethadwy gadw crynodeb TGT mewn cysylltiad â phob cyfnod cyfrifyddu. Rhaid i'r cofnod hwn gofnodi swm y dreth sydd i'w godi ar y person a'r dreth a dalwyd gan y person hwnnw mewn cysylltiad â phob cyfnod cyfrifyddu. Mae gan ACC y pŕer i bennu ar ba ffurf y mae'n rhaid cadw'r crynodeb TGT, a'r wybodaeth y mae'n rhaid ei chynnwys ynddo. Mae'r crynodeb hwn i'n drin fel cofnod y mae'n ofynnol ei gadw a'i storio'n ddiogel o dan adran 38 o DCRhT, sy'n ei gwneud yn ofynnol cadw cofnodion am 6 mlynedd ar ôl dychwelyd ffurflen dreth neu roi hysbysiad diwygio, oni bai bod ACC yn pennu cyfnod byrrach.

Adran 44 – Gohirio adennill

82. Mae adrannau 181A-181I o DCRhT yn nodi'r amgylchiadau lle caiff person wneud cais i ACC i ohirio adennill treth ddatganoledig tra bo'n aros am adolygiad neu apêl ynghylch penderfyniad ACC, y broses ar gyfer gwneud cais o'r fath ac effaith caniatáu cais i ohirio.
83. Mae adran 44 yn diwygio adran 181B o DCRhT at ddibenion ceisiadau gohirio sy'n ymwneud â TGT. Effaith y diwygiadau yw ei gwneud yn ofynnol i ACC, wrth ystyried cais i ohirio TGT, yn ogystal ag ystyried pa un a oes gan berson sail resymol dros ddatgan bod swm y dreth yn ormodol (fel y byddai'n digwydd gyda threthi datganoledig eraill), ystyried hefyd a fyddai adennill y swm yn achosi caledi ariannol. Felly, rhaid i gais person i ohirio nodi'r rhesymau pam fod y person hwnnw yn meddwl y byddai adennill y dreth yn achosi caledi ariannol iddo, yn ogystal â nodi'r swm y mae'n gofyn am ei ohirio, a pham ei fod yn meddwl bod swm y dreth y mae ACC yn ceisio ei adennill yn ormodol.
84. Gellir caniatáu cais i ohirio yn llawn pan fydd y profion yn adran 181B(4) o DCRhT, fel y'i diwygiwyd gan adran 44(3), wedi eu bodloni, neu gellir caniatáu'r cais hwnnw mewn perthynas â rhan o swm y mae anghytundeb yn ei gylich yn unol ag adran 181B(5) fel y'i diwygiwyd gan adran 44(4)(b).

Adran 45 – Dim gofyniad i ollwng neu ad-dalu treth oni thelir yr holl dreth

85. Mae adran 45 yn diwygio adran 67 o DCRhT. Mae'r diwygiad hwn yn sicrhau nad oes angen i ACC roi effaith i gais am ryddhad o dan adran 63 o DCRhT pan fo swm o dreth gwarediadau tirlenwi yn mae'n ofynnol i'r ceisydd ei dalu heb ei dalu.

Rhan 4 - Gwarediadau Trethadwy A Wneir Mewn Lleoedd Heblaw Safleoedd

Tirlenwi Awdurdodedig

Pennod 1 – Y Dreth sydd i'w Chodi ar Warediadau Trethadwy

Adran 46 – Cyfrifo'r dreth sydd i'w chodi ar warediad trethadwy

86. Mae'r adran hon yn darparu y bydd swm y dreth sydd i'w godi ar warediad a wneir yn rhywle heblaw safle tirlenwi awdurdodedig (gweler adran 3 am y diffiniad o warediad trethadwy) yn cael ei gyfrifo drwy luosi pwysau trethadwy'r deunydd gyda'r gyfradd ar gyfer gwarediadau sydd heb eu hawdurdodi. Bydd ACC yn pennu'r pwysau trethadwy gan ddefnyddio unrhyw ddull y mae'n ei ystyried yn briodol. Caiff y gyfradd ar gyfer gwarediadau sydd heb eu hawdurdodi ei rhagnodi gan Weinidogion Cymru mewn rheoliadau. Dim ond yn dilyn dyroddi hysbysiad codi treth o dan Bennod 2 o'r Rhan hon y bydd yn ofynnol i berson dalu'r dreth.

Pennod 2 – Y Weithdrefn ar gyfer Codi'r Dreth

Adran 47 – Yr amod ar gyfer codi treth

87. Mae is-adran (1) yn nodi o dan ba amgylchiadau y bydd person yn bodloni'r amod ar gyfer codi treth, sy'n berthnasol i ddyroddi hysbysiad rhagarweiniol a hysbysiad codi treth. Mae person yn bodloni'r amod ar gyfer codi treth os gwnaeth y gwarediad neu os achosodd neu y caniatuodd y gwarediad trethadwy, a hynny o fwriad.

88. Mae is-adran (2) yn datblygu ar is-adran (1)(b) ac yn darparu, oni bai bod person yn gallu bodloni ACC neu (ar apêl) y tribiwnlys fel arall, y caiff ei drin fel pe bai wedi achosi neu ganiatáu i'r gwarediad gael ei wneud, a hynny o fwriad, os oedd y person, pan wnaed y gwarediad:

a. yn rheoli cerbyd modur neu drelar y gwnaed y gwarediad ohono, neu mewn sefyllfa i'w reoli; ac

b. yn berchennog, yn lesddeiliad neu'n feddiannydd y tir lle gwnaed y gwarediad.

89. Wrth ystyried a yw person o'r fath wedi gwrthdroi'r rhagdybiaeth ei fod yn bodloni'r amod ar gyfer codi treth, rhagwelir y gall ACC neu'r tribiwnlys ystyried:

- a wnaeth y person ymdrech resymol i rwystro dympio'r gwastraff ar ei dir (e.e. ffensys cadarn);
- a wnaeth y person ymdrech resymol i symud y gwastraff (e.e. cysylltu â chlodwr gwastraff cofrestredig i'w symud);
- a fu'r person yn cynorthwyo gydag unrhyw gamau amgylcheddol (posibl) yn erbyn y troseddwr (e.e. cysylltu â'r heddlu, yr awdurdod lleol, neu Gyfoeth Naturiol Cymru ynglŷn â'r gwastraff, a/neu'n helpu gyda'u hymholiadau);
- nad oedd y person yn gwybod am y gwastraff, ac na fyddai'n rhesymol iddo wybod amdano (e.e. o ystyried ymhle y cafodd y gwastraff ei waredu, maint yr ystâd ac ati);
- os oedd y person yn wael, neu fel arall yn analluog.

90. Mae is-adran (3) yn rhoi p#er i Weinidogion Cymru, drwy reoliadau, wneud darpariaeth bellach neu ddarpariaeth wahanol ynghylch yr amgylchiadau pan fo person i'w drin (neu nad yw i'w drin) fel pe bai'n bodloni'r amod ar gyfer codi'r dreth, a materion sydd i'w hystyried wrth bennu a yw person yn bodloni'r amod hwnnw ai peidio.

Adran 48 – P#er i ddyroddi hysbysiad rhagarweiniol

91. Caiff ACC ddyroddi hysbysiad rhagarweiniol i berson os yw'n ymddangos i ACC bod gwarediad trethadwy wedi ei wneud y tu allan i safle tirlenwi awdurdodedig a bod y person yn bodloni'r amod ar gyfer codi treth ar y gwarediad hwnnw (hynny yw, bod y person wedi achosi neu ganiatáu gwneud y gwarediad, a hynny o fwriad). Caiff yr hysbysiad rhagarweiniol ymwneud â mwy nag un gwarediad trethadwy. Rhaid iddo gynnwys yr wybodaeth a restrir yn is-adran (2) a rhoi gwybod i'r person am y materion a restrir yn is-adran (3). Ni chaniateir dyroddi hysbysiad rhagarweiniol fwy na 4 blynedd ar ôl i ACC ddod i wybod am y gwarediad trethadwy, a dim mwy nag 20 mlynedd ar ôl yr adeg y mae ACC yn credu i'r gwarediad trethadwy gael ei wneud, beth bynnag.

Adrannau 49 a 50 – P#er i ddyroddi hysbysiad codi treth ar ôl dyroddi hysbysiad rhagarweiniol a heb ddyroddi hysbysiad rhagarweiniol

92. Ar ôl i gyfnod o 45 o ddiwrnodau o leiaf fynd heibio ers dyroddi hysbysiad rhagarweiniol mewn perthynas â gwarediad, ac ar ôl ystyried unrhyw sylwadau ysgrifenedig gan y sawl a gafodd yr hysbysiad rhagarweiniol, rhaid i ACC naill ai ddyroddi:
- hysbysiad codi treth i'r person mewn perthynas â'r gwarediad; neu
  - hysbysiad i'r person sy'n datgan nad yw'n bwriadu dyroddi hysbysiad codi treth mewn perthynas â'r gwarediad.
93. Dim ond os yw'n fodlon bod gwarediad trethadwy wedi ei wneud y tu allan i safle tirlenwi awdurdodedig y caiff ACC ddyroddi hysbysiad codi treth. Rhaid iddo hefyd fod yn fodlon bod y person yn bodloni'r amod ar gyfer codi treth mewn perthynas â'r gwarediad. Rhaid i hysbysiad codi treth gynnwys y materion a restrir yn 49(5).
94. Caiff ACC ddyroddi hysbysiad codi treth heb iddo fod wedi dyroddi hysbysiad rhagarweiniol os yw'n meddwl, yn ogystal â bod wedi ei fodloni ynghylch y materion uchod, ei bod yn debygol y caiff treth ei cholli os yw ACC yn dyroddi hysbysiad rhagarweiniol (oherwydd, er enghraifft, y posibilrwydd y gallai'r person fynd i ddwylo'r gweinyddwyr). Yn yr amgylchiadau hynny, rhaid i'r hysbysiad hefyd gynnwys rhesymau ACC dros ddyroddi hysbysiad codi treth heb iddo fod wedi dyroddi hysbysiad rhagarweiniol.

Adran 51 – Talu treth

95. Mae'r adran hon yn gosod rhwymedigaeth ar y sawl sy'n cael hysbysiad codi treth i dalu'r dreth y mae'r hysbysiad hwnnw'n ei godi o fewn 30 o ddiwrnodau. Pan gaiff hysbysiadau codi treth eu dyroddi i fwy nag un person mewn cysylltiad â'r un gwarediad trethadwy, mae'r holl bersonau hynny'n atebol ar y cyd ac yn unigol (hynny yw, bydd ACC yn gallu adennill treth gan bob un ohonynt neu gan unrhyw un neu ragor ohonynt).

Adran 52 – P#er i wneud darpariaeth bellach

96. Caiff rheoliadau wneud darpariaeth bellach neu ddarpariaeth wahanol (gan gynnwys drwy ddiwygio deddfiad) ynghylch y gweithdrefnau ar gyfer dyroddi hysbysiadau rhagarweiniol a hysbysiadau codi treth; talu swm o dreth y mae hysbysiad codi treth yn ei godi; ac unrhyw faterion eraill sy'n ymwneud â chodi treth neu dalu swm o dreth o dan y bennod hon, neu'n deillio o hynny.

Adran 53 – Llog taliadau hwyr

97. Mae'r adran hon yn diwygio adran 157 o DCRhT i sicrhau y gellir codi llog taliadau hwyr pan na fo treth sy'n ddyledus o dan hysbysiad codi treth, a ddyroddir o dan adran 49 neu 50, wedi ei thalu.

Pennod 5 – Darpariaeth Atodol

Pennod 1 – Credydau Treth

Adran 54 – P#er i wneud darpariaeth ar gyfer credydau treth

98. Mae adran 54 yn rhoi'r p#er i Weinidogion Cymru wneud rheoliadau sy'n nodi dan ba amgylchiadau y bydd gan berson hawlogaeth i gredyd treth mewn perthynas â TGT, yn ddarostyngedig i fodloni a dilyn unrhyw amodau a gweithdrefnau a bennir.
99. Rhagwelir y caiff y p#er hwn ei ddefnyddio, er enghraifft, i ganfod hawlogaeth i gredyd mewn sefyllfaoedd pan fo gweithredwr safle tirlenwi:
- wedi anfonebu cwsmer yn briodol mewn perthynas â gwarediad trethadwy a wnaed;
  - wedi rhoi cyfrif am y gwarediad hwnnw, ac wedi talu TGT arno, i ACC yn y cyfamser; ac
  - yna wedi darganfod bod y cwsmer wedi mynd yn fethdalwr ac na ellir adennill y ddyled.
100. Yn yr enghraifft a amlinellir uchod, gallai'r rheoliadau nodi'r amodau y byddai'n ofynnol i weithredwr y safle tirlenwi eu bodloni er mwyn bod yn gymwys i wneud cais am gredyd, gan gynnwys manylion y cofnodion neu'r dystiolaeth ategol sydd eu hangen. At hynny, gallai'r rheoliadau esbonio sut y byddai gweithredwr y safle tirlenwi yn mynd ati i hawlio'r credyd hwnnw: gallai hynny fod drwy ddiynnu'r swm o gyfanswm y dreth sy'n ddyledus ar ffurflen dreth TGT gyfredol neu ar ffurflen o'r fath yn y dyfodol.
101. Caiff rheoliadau hefyd nodi dan ba amgylchiadau y caiff ACC wrthod hawliad am gredyd treth, a'r ffordd y gall person herio penderfyniad a wneir gan ACC ynghylch credyd treth. Caiff rheoliadau bennu cosbau a allai fod yn gymwys pe bai credyd yn cael ei hawlio mewn modd sy'n groes i'r gofynion a nodir yn y rheoliadau.

Pennod 2 – Mannau nad ydynt at Ddibenion Gwaredu

Adran 55 – Dynodi Man nad yw at Ddibenion Gwaredu

102. Caiff man nad yw at ddibenion gwaredu ei chreu ar safle tirlenwi awdurdodedig naill ai oherwydd bod gweithredwr y safle tirlenwi yn gwneud cais i greu man nad yw at ddibenion gwaredu neu oherwydd bod ACC yn ei gwneud yn ofynnol i fan o'r fath gael ei greu.
103. Mae'r adran hon yn caniatáu i ACC ddynodi rhan o safle tirlenwi awdurdodedig yn fan nad yw at ddibenion gwaredu drwy ddyroddi hysbysiad i weithredwr y safle. Fe'i bwriedir i alluogi ACC i wahaniaethu rhwng y gweithgarwch hwnnw ar safle tirlenwi a ystyrir yn warediadau trethadwy a'r dulliau hynny o ddefnyddio gwastraff nad ydynt yn drethadwy. Mae hyn yn bwysig i ganfod yr atebolrwydd cywir o ran treth.
104. Mae is-adran (3) yn nodi'r wybodaeth y caiff ACC ei phennu neu y mae'n rhaid iddo ei phennu yn yr hysbysiad dynodi i alluogi gweithredwr y safle tirlenwi i reoli'r man nad yw at ddibenion gwaredu. Ymhlith pethau eraill, rhaid i ACC nodi pa ddeunydd y mae'n rhaid ei ddodi mewn man a chaiff hefyd nodi pa ddeunydd na chaniateir ei ddodi mewn man; er enghraifft, gallai ACC ddyroddi hysbysiad sy'n nodi na chaniateir dodi deunydd cyfradd safonol mewn man nad yw at ddibenion gwaredu lle y mae deunydd cymwys yn cael ei storio.
105. Mae is-adran (4) yn darparu y caiff yr hysbysiad gynnwys amodau neu eithriadau ac y caiff wneud darpariaeth wahanol ar gyfer achosion gwahanol. Er enghraifft, gallai amod ei gwneud yn ofynnol i weithredwr y safle tirlenwi weithredu mewn ffordd sy'n dderbyniol o dan delerau ei drwydded amgylcheddol. Mae'r ddarpariaeth hon

yn darparu hyblygrwydd i alluogi ACC i addasu dynodiad man nad yw at ddibenion gwaredu fesul achos, gan gydnabod bod pob safle tirlenwi yn wahanol.

106. Mae is-adrannau (5) i (7) yn rhoi p#er i ACC amrywio neu ddileu hysbysiad dynodi ac yn nodi'r broses ar gyfer gwneud hynny. Yn yr un modd â dynodiad gwreiddiol man nad yw at ddibenion gwaredu, gall amrywio neu ddileu dynodiad ddeillio o ganlyniad i gais gan weithredwr y safle tirlenwi, neu gall ACC ei ysgogi.
107. Rhaid i geisiadau i wneud, i amrywio neu i ddileu hysbysiad dynodi man nad yw at ddibenion gwaredu gael eu cyflwyno yn ysgrifenedig a chaiff ACC bennu ffurf, cynnwys a dull danfon hysbysiad o'r fath (o dan adran 191 o DCRhT). Mae is-adran (9) yn ei gwneud yn ofynnol i ACC ddyroddi hysbysiad i weithredwr y safle tirlenwi os yw ACC yn gwrthod cais i wneud, i amrywio neu i ddileu hysbysiad dynodi man nad yw at ddibenion gwaredu.
108. Caiff rheoliadau ddiwygio'r adran hon i wneud darpariaeth bellach neu ddarpariaeth wahanol ynghylch yr hyn sydd i'w gynnwys mewn hysbysiad a ddyroddir o dan yr adran hon.

Adran 56 – Dyletswyddau gweithredwr mewn perthynas â man nad yw at ddibenion gwaredu

109. Mae is-adran (1) yn gosod dyletswydd ar weithredwyr safleoedd tirlenwi i gydymffurfio â thelerau hysbysiad dynodi man nad yw at ddibenion gwaredu. Mae is-adrannau (2) i (4) yn nodi'r amgylchiadau pan na fydd y ddyletswydd hon yn gymwys. Mae hyn yn cynnwys achosion pan fo deunydd yn cael ei waredu yn rhywle arall ar y safle, fel y nodir yn is-adran (2), a phan fo deunydd a gludir i'r safle yn cael ei waredu neu ei symud o'r safle tirlenwi ar unwaith (er enghraifft, am ei fod yn llwyth wedi ei rannu), fel y nodir yn is-adran (3). Mae is-adran (4) yn darparu'r hyblygrwydd i ACC gytuno i ddeunydd gael ei drin mewn modd nad yw'n unol â thelerau'r dynodiad mewn achosion penodol. Er enghraifft, gallai hyn gynnwys sefyllfa pan fo llwyth llosg yn cyrraedd y safle tirlenwi a bod angen ei drin ar unwaith.
110. Mae is-adran (5) yn caniatáu i gytundeb gan ACC o dan is-adran (4) fod yn ddiamod neu'n ddarostyngedig i amodau. Mae is-adran (5)(b) yn ystyried yn benodol y caiff cytundeb o'r fath ymwneud â storio symiau mawr o ddeunydd tebyg (y cyfeirir ato yn aml fel gwastraff swmpus), ac mae'n galluogi ACC i gytuno i drin symudiadau o'r man fel symudiadau gwastraff a storiwyd ynghynt.

Adran 57 - Dyletswyddau i gadw cofnodion a'u storio'n ddiogel

111. Mae is-adrannau (1) a (2) yn ei gwneud yn ofynnol i weithredwr y safle tirlenwi gadw cofnodion priodol o ddeunydd mewn man nad yw at ddibenion gwaredu i dystio bod y man nad yw at ddibenion gwaredu yn cael ei weithredu yn unol â'r hysbysiad dynodi a wnaed o dan adran 55(3). Caiff ACC bennu ffurf a chynnwys cofnodion o'r fath.
112. Rhaid storio'r cofnodion yn ddiogel hyd ddiwedd y cyfnod o 6 mlynedd sy'n dechrau â'r dyddiad y caiff y deunydd ei symud o'r man nad yw at ddibenion gwaredu, neu'r dyddiad y mae'n peidio â bod yn ddeunydd o ddisgrifiad y mae'n rhaid ei ddodi yn y man, pa un bynnag sydd gynharaf. Caiff cytundeb o dan adran 56(4)(a) bennu dyddiad gwahanol y bydd y cyfnod o 6 mlynedd yn dechrau, a allai, er enghraifft, gael ei ddefnyddio mewn achosion sy'n ymwneud â storio gwastraff swmpus.
113. Mae cosbau yn gysylltiedig â'r gofynion o ran y manau nad ydynt at ddibenion gwaredu yn adrannau 56 a 57. Nodir y cosbau hyn yn adrannau 68 a 69 o'r Ddeddf.

Adran 58 – Adolygiadau ac apelau sy'n ymwneud â dynodi manau nad ydynt at ddibenion gwaredu

114. Mae'r adran hon yn mewnosod penderfyniad sy'n ymwneud â dynodi man nad yw at ddibenion gwaredu (gan gynnwys mewn perthynas â'i amrywio neu ei ddileu) yn y

rhestr o benderfyniadau y gellir eu hadolygu a/neu apelio yn eu herbyn yn unol â'r darpariaethau yn Rhan 8 o DCRhT.

Pennod 3 – Ymchwilio a Gwybodaeth

Adran 59 – Pwerau archwilio

115. Mae adran 59 yn gwneud diwygiadau i Bennod 4 o Ran 4 (Pwerau Ymchwilio ACC: Archwilio Mangreoedd ac Eiddo Arall) o DCRhT at ddibenion TGT. Dylid darllen yr adran hon o'r Ddeddf a'r nodiadau hyn ar y cyd â Phennod 4 o Ran 4 o DCRhT a'r nodiadau esboniadol (paragraffau 117 i 142) sy'n mynd gyda DCRhT.
116. Mae adran 103A o DCRhT (a fewnosodir gan y Ddeddf hon) yn darparu y gall ACC fynd i fangreoedd busnes trydydd partïon ac archwilio'r mangreoedd hynny (gan gynnwys yr asedau busnes a'r dogfennau busnes perthnasol sydd yn y mangreoedd) i gadarnhau rhwymedigaeth gweithredwr safle tirlenwi i dalu TGT. Diffinnir mangreoedd busnes yn adran 111 o DCRhT. Ni chaiff ACC ond archwilio dogfennau sy'n ymwneud â materion sy'n berthnasol i rwymedigaeth gweithredwr y safle tirlenwi i dalu TGT. Ni cheir arfer y pwerau hyn ond pan fo gan ACC reswm i gredu:
  - a. bod person wedi ymwneud â gwarediad trethadwy yn rhinwedd unrhyw swyddogaeth (gall hyn gynnwys gorsaf trosglwyddo gwastraff neu gludydd gwastraff); a
  - b. bod yr archwiliad yn ofynnol er mwyn helpu ACC i gadarnhau rhwymedigaeth person arall i dalu TGT.
117. Gall methu â chaniatáu i ACC archwilio o dan y p#er hwn arwain at gosb o dan adran 146 o DCRhT.
118. Rhagwelir y bydd y p#er hwn yn cael ei ddefnyddio gan ACC pan fo ganddo reswm i gredu bod gweithredwr safle tirlenwi wedi darparu hunanasesiad nad yw'n gofnod cywir o'i rwymedigaeth i dreth, a phan fyddai archwilio mangre busnes y trydydd parti o gymorth i unrhyw ymchwiliad cysylltiedig. Rhagwelir y bydd y rhan fwyaf o drydydd partïon yn cydweithredu'n wirfoddol mewn ymchwiliadau o'r fath heb fod angen i ACC ddefnyddio'r p#er hwn.
119. Mae adran 103B o DCRhT (fel y'i mewnosodir gan y Ddeddf hon) yn darparu, pan fo ACC yn ymchwilio i warediad heb ei awdurdodi (hynny yw, gwarediad trethadwy a wneir yn rhywle heblaw safle tirlenwi awdurdodedig - gweler Rhan 4), y gall ACC fynd i eiddo, gan gynnwys eiddo nad yw'n fangre busnes, a chynnal archwiliad (gan gynnwys archwilio asedau a dogfennau sydd yn y fangre) os oes gan ACC reswm i gredu:
  - a. bod gwarediad wedi digwydd yn y fangre; neu
  - b. bod y meddiannydd yn bodloni, neu y gallai fodloni, yr amod codi tâl (gweler adran 47) mewn perthynas â TGT ar y gwarediad sy'n destun yr ymchwiliad.
120. Bydd y p#er hwn yn galluogi ACC i ymchwilio i warediadau heb eu hawdurdodi er mwyn penderfynu a ddylid dyroddi hysbysiad rhagarweiniol neu hysbysiad codi treth o dan Bennod 2 o Ran 4 o'r Ddeddf. Eto, gall methu â chaniatáu i ACC archwilio o dan y p#er hwn arwain at gosb o dan adran 146 o DCRhT.
121. Ceir nifer o fesurau diogelwch ym Mhennod 4 o DCRhT sydd yr un mor gymwys i ddefnydd ACC o'i bwerau archwilio mewn perthynas â TGT. Er enghraifft, mae adran 103(2) o DCRhT yn nodi na all ACC ond arfer ei bwerau archwilio gyda chytundeb meddiannwr y fangre neu gymeradwyaeth y Tribiwnlys. Mae Atodlen 4 o'r Ddeddf hon yn diwygio adran 108(4) o DCRhT i sicrhau na chaiff y tribiwnlys gymeradwyo archwilio mangreoedd:

- a. onid yw ACC yn gallu bodloni'r tribiwnlys y bodlonir y gofyniad cymwys yn adran 108(4A) o DCRhT; a
  - b. mewn achos pan fo ACC wedi gwneud cais am gymeradwyaeth y tribiwnlys heb ddyroddi hysbysiad o'r cais i'r trethdalwr neu feddiannydd y fangre, onid yw ACC hefyd yn gallu bodloni'r tribiwnlys y gallai rhoi hysbysiad ymlaen llaw o'r cais i'r trethdalwr lesteirio asesu a chasglu treth.
122. Mae'r adran hon hefyd yn gwneud nifer o fân ddiwygiadau a diwygiadau canlyniadol i DCRhT at ddibenion TGT.

Adran 60 – Datgelu gwybodaeth i ACC

123. Mae adran 60 yn caniatáu i wybodaeth a geir gan awdurdodau lleol yng Nghymru neu Gyfoeth Naturiol Cymru (CNC) gael ei datgelu i ACC i helpu ACC i gasglu a rheoli TGT, ac ymchwilio i atebolrwydd i dreth pan fo hynny'n angenrheidiol.
124. Nid yw adran 60 yn awdurdodi datgelu gwybodaeth i ACC pe byddai'r datgelu yn groes i Ddeddf Diogelu Data 1998 neu os yw wedi ei wahardd gan adrannau perthnasol o Ddeddf Pwerau Ymchwilio 2016.
125. Rhagwelir y caiff y p#er hwn ei ddefnyddio pan fo awdurdod lleol neu CNC, fel rhan o'u swyddogaethau o ddydd i ddydd, yn nodi unrhyw weithgarwch, megis gwarediad heb ei awdurdodi, a allai arwain at rwymedigaeth i dalu TGT. Mae'r p#er hwn yn caniatáu i'r cyrff hynny drosglwyddo gwybodaeth sy'n ymwneud â'r gweithgarwch ac unrhyw rwymedigaeth bosibl gysylltiedig i ACC fel y gellir ei defnyddio mewn ymchwiliad trethi neu gamau gorfodi trethi.
126. Caiff Gweinidogion Cymru drwy reoliadau bennu unigolion eraill neu sefydliadau eraill y caniateir iddynt rannu gwybodaeth gydag ACC o dan yr adran hon. Gallai'r rhain gynnwys cyrff cyhoeddus megis Awdurdodau Parciau Cenedlaethol, er enghraifft.
127. Ni ragwelir y bydd awdurdodau lleol nac CNC yn rhannu gwybodaeth fel mater o drefn gydag ACC ynghylch safleoedd tirlenwi awdurdodedig a'u gweithredwyr. Dylai'r gweithredwyr hyn eisoes fod yn darparu'r holl wybodaeth sydd ei hangen arno i ACC drwy'r system gofrestru trethi a'u ffurflenni treth rheolaidd. Fodd bynnag, pan fo awdurdodau lleol neu CNC yn credu y gallai'r wybodaeth fod o ddiddordeb i ACC mewn perthynas â chasglu neu reoli'r dreth, gall fod yn bosibl i rannu'r wybodaeth hon gydag ACC, ac fe all hyn arwain at ymchwiliad trethi.
128. Mae Rhan 2 o DCRhT yn ymdrin â defnyddio a datgelu gwybodaeth a gedwir gan ACC, ac mae'n cynnwys darpariaeth arbennig i ddiogelu datgelu gwybodaeth a ddiogelir ynghylch trethdalwr. Mae'r rheolau hyn yn caniatáu i wybodaeth sensitif ynghylch trethdalwr a gedwir gan ACC gael ei datgelu i bersonau eraill neu i sefydliadau eraill o dan amgylchiadau penodedig yn unig. Mae'r amgylchiadau hyn yn cynnwys pan fo'r datgeliad yn cael ei wneud at ddibenion ymchwiliad troseddol neu achos troseddol, neu er mwyn atal neu ganfod trosedd, neu i gynorthwyo mewn achosion sifil.

Pennod 4 – Cosbau o dan y Ddeddf hon

129. Y terfyn amser ar gyfer asesu'r rhan fwyaf o'r cosbau o dan y Ddeddf hon yw 12 mis, gan ddechrau â'r diwrnod yr oedd ACC yn credu am y tro cyntaf fod y person wedi torri'r gofyniad perthnasol, neu wedi methu â chydymffurfio ag ef. Yn achos cosbau dyddiol am fynd yn groes i'r gofynion cofrestru, rhaid asesu'r gosb o fewn y cyfnod o 12 mis gan ddechrau â'r diwrnod y mae'r gosb yn berthnasol iddi.

Adrannau 61 i 63 – Cosbau sy'n ymwneud â chyfrifo pwysau trethadwy deunydd

130. Mae adran 61 yn darparu bod gweithredwr safle tirlenwi sy'n methu â phennu pwysau deunydd mewn gwarediad trethadwy yn unol ag adran 20 yn agored i gosb nad yw'n fwy

na £500 mewn cysylltiad â phob gwarediad trethadwy y mae'r methiant yn ymwneud ag ef.

131. Pan fo gweithredwr safle tirlenwi yn cymhwyso disgownt heb fod â chymeradwyaeth i wneud hynny o dan adran 21, neu'n cymhwyso disgownt sy'n fwy na'r disgownt a gymeradwyir o dan adran 21, mae adran 62 yn darparu bod gweithredwr y safle tirlenwi yn agored i gosb nad yw'n fwy na £500 mewn cysylltiad â phob gwarediad trethadwy y cymhwysir disgownt iddo yn y naill neu'r llall o'r ffyrdd hynny.
132. Mae adran 63 yn caniatáu cyfuno asesiad o gosb ag asesiad treth, ac mae'n ei gwneud yn ofynnol i asesiad o gosb gael ei wneud o fewn 12 mis i'r adeg yr oedd ACC yn credu am y tro cyntaf fod y gweithredwr yn agored i gosb.
133. Mae'r cosbau hyn yn gymwys i weithredwyr safleoedd tirlenwi awdurdodedig yn unig.

Adrannau 64 i 67 – Cosbau sy'n ymwneud â chofrestru

134. Mae adran 64 yn darparu bod person sy'n cyflawni gweithrediadau trethadwy heb fod yn gofrestredig yn agored i gosb o £300 (y "gosb gofrestru"). Pan fo person yn parhau i gyflawni gweithrediadau trethadwy, heb fod yn gofrestredig, 10 o ddiwrnodau ar ôl dyroddi yr hysbysiad am y gosb gofrestru, bydd y person hwnnw yn agored i gosb bellach neu gosbau pellach nad yw neu nad ydynt yn fwy na £60 am bob diwrnod y mae'n parhau i wneud hynny.
135. Mae adran 65 yn nodi eithriad i'r rheolau hyn. Pan fo person yn cyflawni gweithrediadau trethadwy heb fod yn gofrestredig, gan dorri adran 35, mae'n darparu na fydd y person hwnnw yn agored i gosb o dan adran 64 os yw'n gallu bodloni ACC neu (drwy apêl) y tribiwnlys bod esgus rhesymol am y toriad.
136. Mae adran 66 yn darparu bod person sy'n methu â chydymffurfio ac unrhyw un o'r gofynion sy'n ymwneud â chofrestru a nodir yn is-adran (2) yn agored i gosb nad yw'n fwy na £300 yn ddarostyngedig i is-adran (2).

Cosbau sy'n ymwneud â manau nad ydynt at ddibenion gwaredu

Adran 68 – Cosbau sy'n ymwneud â manau nad ydynt at ddibenion gwaredu

137. Mae'r adran hon yn darparu y bydd gweithredwr safle tirlenwi sy'n methu â chydymffurfio â thelerau hysbysiad sy'n dynodi man nad yw at ddibenion gwaredu (fel sy'n ofynnol gan adran 56) neu sy'n methu â chadw cofnodion mewn perthynas â deunydd a ddir yn y man a'u storio'n ddiogel (fel sy'n ofynnol gan adran 57) yn agored i gosb nad yw'n fwy na £3000.
138. Ni roddir cosb mewn cysylltiad â methu â chadw cofnodion neu fetu â storio cofnodion yn ddiogel os yw gweithredwr y safle tirlenwi yn darparu tystiolaeth arall sy'n profi er boddhad ACC unrhyw ffeithiau y mae'n rhesymol ofynnol iddynt gael eu profi.
139. Gwneir darpariaeth ar wahân yn adran 8(2)(g) ar gyfer achosion pan gedwir deunydd mewn man nad yw at ddibenion gwaredu am gyfnod hirach nag sy'n cael ei ganiatáu. Mewn achos o'r fath, tybir y bydd gwarediad trethadwy wedi ei wneud ac felly gall fod yn ofynnol i weithredwr y safle tirlenwi dalu treth ar y gwarediad, yn ogystal â bod yn agored i gosb o dan adran 68.

Adran 69 – Asesu cosbau o dan adran 68

140. Mae'r adran hon yn galluogi cyfuno asesiad o gosb o dan adran 68 ag asesiad treth. Er enghraifft, os yw gweithredwr y safle tirlenwi yn methu â chydymffurfio â thelerau hysbysiad sy'n dynodi man nad yw at ddibenion gwaredu, yn enwedig pan fo'r methiant yn ymwneud â lleoliad deunydd, caiff ACC bennu bod gwarediad trethadwy wedi ei gyflawni, a dyroddi asesiad treth o dan DCRhT ar yr un adeg y mae'n asesu'r gosb o dan adran 68 mewn cysylltiad â'r un methiant.

Cyffredinol

Adran 72 – Atebolrwydd cynrychiolwyr personol

141. Pan fo gweithredwr safle tirlenwi wedi marw, mae adran 72 yn caniatáu i unrhyw gosb a all fod wedi ei hasesu ar y gweithredwr gael ei hasesu ar gynrychiolwyr personol y gweithredwr.

Adran 73 – P#er i wneud rheoliadau ynghylch cosbau

142. Mae adran 73 yn rhoi p#er i Weinidogion Cymru wneud darpariaeth bellach neu ddarpariaeth wahanol drwy reoliadau ynghylch y weithdrefn ar gyfer asesu cosbau a symiau cosbau o dan y Bennod hon o Ran 5 o'r Ddeddf.

Pennod 5 – Cosbau ychwanegol o dan Ddeddf Casglu a Rheoli Trethi (Cymru) 2016

Adrannau 74 i 76 – Cosbau am fethiannau lluosog i ddychwelyd ffurflenni treth; methu â thalu treth mewn pryd; a methiannau lluosog i dalu treth mewn pryd

143. Dylid darllen yr adrannau hyn o'r Ddeddf a'r nodiadau hyn ar y cyd â Rhan 5 o DCRhT a'r nodiadau esboniadol (paragraffau 147 i 151), sy'n cyd-fynd â DCRhT.
144. Mae adran 74 yn diwygio DCRhT ac yn darparu ar gyfer gosod cosbau uwch pan fo person sydd wedi methu â dychwelyd ffurflen dreth TGT mewn pryd yn methu, wedi hynny, â dychwelyd ffurflenni TGT eraill mewn pryd o fewn y cyfnod cosbi. Mae'r cyfnod cosbi yn dechrau â'r diwrnod ar ôl y dyddiad ffeilio ar gyfer y ffurflen dreth gyntaf sy'n hwyr, ac, oni bai y caiff ei ymestyn o dan is-adran (2)(b), yn dod i ben 12 mis yn ddiweddarach.
145. Mae adran 75 yn diwygio DCRhT i ddarparu mai swm y gosb mewn cysylltiad â methu â thalu TGT mewn pryd yw 1% o swm y dreth sydd heb ei thalu.
146. Mae adran 76 yn diwygio DCRhT ac yn darparu ar gyfer gosod cosbau uwch pan fo person sydd wedi methu â thalu TGT mewn pryd yn methu, wedi hynny, â thalu symiau pellach o TGT mewn pryd o fewn y cyfnod cosbi. Mae'r cyfnod cosbi yn dechrau â'r diwrnod ar ôl y dyddiad cosbi ar gyfer y swm cyntaf o dreth sydd heb ei thalu (gweler Tabl A1 yn adran 122 o DCRhT) ac, oni bai y caiff ei ymestyn o dan adran (2)(b), yn dod i ben 12 mis yn ddiweddarach.

Pennod 6 – Achosion Arbennig

Grwpiau corfforaethol

Adrannau 77 a 78 – Dynodi gr#p o gwmnïau; ac amodau ar gyfer dynodi yn aelod o gr#p

147. Mae adran 77 yn caniatáu i ACC ddynodi dau neu ragor o gyrff corfforaethol yn gr#p at ddibenion y dreth. Effaith dynodi gr#p yw y caiff aelod cynrychiadol y gr#p ei drin, at ddibenion y dreth, fel gweithredwr safle tirlenwi y safleoedd sy'n cael eu gweithredu gan aelodau'r gr#p. Yn unol â hynny, bydd rhaid i swm o dreth, cosb neu log y byddai'n ofynnol fel arall i aelod o'r gr#p ei dalu o ganlyniad i unrhyw beth a wneir neu nas gwneir tra bo'n aelod o'r gr#p gael ei dalu, yn hytrach, gan yr aelod cynrychiadol. Mae'r adran hon yn gwneud darpariaeth bellach mewn perthynas â rhwymedigaeth aelodau o gr#p ar y cyd ac yn unigol.
148. Er mwyn cael dynodiad gr#p, mae angen gwneud cais i ACC. Rhaid i ACC fod wedi ei fodloni bod y cais yn cael ei wneud gyda chytundeb pob aelod arfaethedig o'r gr#p. Ni chaniateir gwneud dynodiad gr#p oni fo holl aelodau'r gr#p yn cyflawni gweithrediadau trethadwy neu'n bwriadu gwneud hynny. Rhaid i bob aelod o'r gr#p fod o dan reolaeth

yr un corff corfforaethol, unigolyn neu unigolion. Os yw ACC yn gwrthod cais gr#p, rhaid iddo ddyroddi hysbysiad am y gwrthodiad.

Adran 79 – Amrywio neu ganslo dynodiad

149. Pan fo gr#p wedi ei ddynodi, caiff ACC amrywio'r dynodiad drwy ychwanegu neu dynnu ymaith aelod o'r gr#p neu drwy newid yr aelod cynrychiadol. Mae gan ACC hefyd y p#er i ddiddymu dynodiad gr#p. Gall ACC amrywio neu ddiddymu dynodiad gr#p ar ei gymhelliad ei hun neu yn dilyn cais gan yr aelod cynrychiadol. Caniateir hefyd i unrhyw aelod o'r gr#p wneud cais i amrywio dynodiad gr#p pan fo'r cais hwnnw yn ymwneud â'r ffaith bod yr aelod hwnnw yn dymuno cael ei dynnu ymaith o'r dynodiad gr#p.
150. Rhaid i ACC amrywio neu ddiddymu'r dynodiad gr#p os yw'n fodlon nad yw amodau'r dynodiad yn cael eu bodloni mwyach.
151. Mae ACC yn amrywio neu'n diddymu drwy ddyroddi hysbysiad i bob aelod o'r gr#p, gan gynnwys y rheini sy'n cael eu hychwanegu at y gr#p neu eu tynnu ymaith ohono. Os yw ACC yn gwrthod amrywio neu ddiddymu'r dynodiad gr#p, rhaid iddo ddyroddi hysbysiad am y gwrthodiad.

Adran 80 – Adolygiadau ac apelau sy'n ymwneud â dynodi grwpiau o gwmnïau

152. Mae adran 80 yn diwygio adran 172(2) o DCRhT fel bod y gweithdrefnau adolygu ac apelio yn Rhan 8 o'r Ddeddf honno yn berthnasol i benderfyniadau sy'n ymwneud â dynodi gr#p at ddibenion TGT.

Partneriaethau a chyrrff anghorfforedig

Adrannau 82 i 84 – Cofrestru partneriaethau a chyrrff anghorfforedig a newidiadau mewn aelodaeth; dyletswyddau a rhwymedigaethau partneriaethau a chyrrff anghorfforedig; a ph#er i wneud darpariaeth bellach yngl#n â phartneriaethau a chyrrff anghorfforedig

153. Pan fo dau berson neu ragor yn rhedeg busnes tirlenwi mewn partneriaeth neu fel corff anghorfforedig, mae adran 82 yn darparu y caiff ACC gofrestru'r personau yn eu henwau eu hunain neu yn enw'r bartneriaeth neu'r corff. Os cofrestrir yn enw'r bartneriaeth neu'r corff a bod ei haelodaeth neu ei aelodaeth yn newid, rhaid bod o leiaf un o'r aelodau wedi bod yn aelod o'r bartneriaeth neu'r corff cyn y newid er mwyn i'r cofrestrriad barhau'n ddilys.
154. Yn unol ag adran 36 o'r Ddeddf, rhaid rhoi gwybod i ACC am unrhyw newidiadau i aelodaeth partneriaeth neu gorff anghorfforedig, ac effaith adran 82(4) yw bod person yn cael ei drin fel petai'n parhau i fod yn aelod o bartneriaeth neu gorff hyd nes y rhoddir gwybod i ACC fel arall.
155. Pan fo unrhyw beth yn ofynnol neu y caniateir ei wneud gan bersonau neu mewn perthynas â phersonau sy'n rhan o bartneriaeth neu gorff anghorfforedig o dan y Ddeddf hon neu DCRhT, mae adran 83 yn darparu bod rhaid iddo gael ei wneud gan bob person sy'n bartner yn y bartneriaeth neu'n aelod rheoli o'r corff ar yr adeg y caiff ei wneud, neu y mae'n ofynnol ei wneud, neu mewn perthynas â hwy. Fodd bynnag, caniateir i unrhyw beth y mae'n ofynnol ei wneud neu y caniateir ei wneud gan bob partner neu aelod rheoli gael ei wneud yn hytrach gan unrhyw un neu ragor ohonynt.
156. Mae rhwymedigaeth i dalu swm o dreth, cosb neu log o ganlyniad i unrhyw beth a wneir neu nas gwneir gan bersonau sy'n rhedeg busnes mewn partneriaeth neu fel corff anghorfforedig yn rhwymedigaeth ar y cyd ac yn unigol i bob person sy'n bartner yn y bartneriaeth neu'n aelod o'r corff ar yr adeg y gwneir y peth neu'r adeg nas gwneir.

157. Mae adran 84 yn darparu'r p#er i Weinidogion Cymru wneud rheoliadau a all ychwanegu at ddarpariaethau yngl#n ag achosion, eu diddymu neu eu diwygio, pan fo personau yn rhedeg busnes mewn partneriaeth neu fel corff anghorfforedig.

Personau sy'n rhedeg busnes tirlenwi yn newid

Adrannau 85 ac 86 – Marwolaeth, analluedd ac ansolfedd; a ph#er i wneud darpariaeth bellach yngl#n â marwolaeth, analluedd ac ansolfedd

158. Mae adrannau 85 ac 86 yn berthnasol pan fo gweithredwr safle tirlenwi yn marw, yn mynd yn analluog neu'n dod yn destun gweithdrefn ansolfedd a bod person arall yn rhedeg busnes tirlenwi'r gweithredwr hwnnw. Mae'r darpariaethau yn adran 85 yn ei gwneud yn ofynnol i'r person sy'n rhedeg y busnes tirlenwi roi gwybod i ACC o fewn 30 o ddiwrnodau i'r diwrnod y dechreuodd y person redeg y busnes tirlenwi. Ar ôl cael hysbysiad, neu ar ei gymhelliad ei hun, caiff ACC drin y person sy'n rhedeg y busnes tirlenwi fel petai'n weithredwr y safle tirlenwi at ddibenion y dreth. Mae'r adran hon hefyd yn gwneud darpariaeth o ran pryd y mae'n rhaid i driniaeth o'r fath ddod i ben.
159. Mae adran 86 yn rhoi'r p#er i Weinidogion Cymru wneud rheoliadau a all ychwanegu at, diddymu neu ddiwygio darpariaethau ynghylch achosion pan fo person sydd wedi rhedeg busnes tirlenwi yn marw, yn mynd yn analluog neu'n dod yn destun gweithdrefn ansolfedd.

Adran 87 – P#er i wneud darpariaeth yngl#n â throsglwyddo busnesau fel busnesau gweithredol

160. Mae adran 87 yn rhoi'r p#er i Weinidogion Cymru wneud darpariaeth mewn rheoliadau ynghylch cymhwyso'r Ddeddf a DCRhT mewn achosion pan fo busnes tirlenwi yn cael ei drosglwyddo o un person i un arall fel busnes gweithredol.

Pennod 7 – Amrywiol

Darpariaeth bellach mewn perthynas â'r dreth

Adran 88 – Addasu contractau

161. Mae adran 88 yn darparu pan fo:
- gwarediad trethadwy yn cael ei wneud ar safle tirlenwi awdurdodedig,
  - contract yn ei le sy'n darparu ar gyfer gwneud taliad am y gwarediad hwnnw, ac
  - y dreth sydd i'w chodi ar y gwarediad hwnnw yn newid o ganlyniad i ddeddfiad sy'n ymwneud â TGT,
- bod y taliad o dan y contract ar gyfer y gwarediad hwnnw i'w addasu i adlewyrchu'r newid yn y dreth sydd i'w chodi ar y gwarediad, oni bai bod y contract yn darparu fel arall.

Adran 89 – P#er i osod atebolrwydd eilaidd ar reolwyr safleoedd tirlenwi awdurdodedig

162. Mae'r adran hon yn caniatáu i Weinidogion Cymru wneud rheoliadau i'w gwneud yn ofynnol i reolwr safle tirlenwi awdurdodedig (neu ran o safle o'r fath), dalu'r dreth sydd i'w chodi ar warediadau a wneir ar y safle (neu'r rhan o dan sylw). Rheolwr yw'r person heblaw gweithredwr y safle tirlenwi awdurdodedig sy'n rheoli penderfyniadau am yr hyn y mae modd ei waredu ar y safle, ond nad yw'n gwneud y penderfyniadau hynny fel gweithiwr neu asiant yn unig.

Adran 90 – Mân ddiwygiadau a diwygiadau canlyniadol i Ddeddf Casglu a Rheoli Trethi (Cymru) 2016

163. Mae'r adran hon yn cyflwyno Atodlen 4 sy'n nodi'r mân ddiwygiadau a'r diwygiadau canlyniadol y mae'r Ddeddf hon yn eu gwneud i DCRhT.

Adran 91 - Arfer pwerau a dyletswyddau Gweinidogion Cymru o dan y Ddeddf hon

164. Mae is-adran (1)(a) yn ei gwneud yn ofynnol i Weinidogion Cymru roi sylw i'r amcan o leihau gwarediadau tirlenwi yng Nghymru wrth arfer eu dyletswyddau a'u pwerau o dan y Ddeddf hon.
165. Mae is-adran (1)(b) yn caniatáu i Weinidogion Cymru roi sylw, yn ogystal, i unrhyw faterion eraill y maent yn meddwl eu bod yn briodol. Gallai'r materion eraill hyn gynnwys ffactorau masnachol, cyllidol, iechyd y cyhoedd neu ffactorau amgylcheddol eraill. Er enghraifft, efallai y byddai Gweinidogion Cymru yn ystyried ei bod yn briodol annog mathau penodol o warediadau i safleoedd tirlenwi er mwyn lleihau'r niwed posibl i'r amgylchedd.
166. Effaith is-adran (2) yw nad yw'n ofynnol i Weinidogion Cymru roi sylw i'r amcan o leihau gwarediadau tirlenwi pan fyddant yn arfer eu pwerau a'u dyletswyddau o dan adran 92 mewn perthynas â Chynllun Cymunedau y Dreth Gwarediadau Tirlenwi.

Cynllun Cymunedau y Dreth Gwarediadau Tirlenwi

Adran 92 – Cynllun Cymunedau y Dreth Gwarediadau Tirlenwi

167. Mae adran 92 yn gosod dyletswydd ar Weinidogion Cymru i lunio a chyhoeddi Cynllun Cymunedau y Dreth Gwarediadau Tirlenwi, a fydd yn gwneud darpariaeth ar gyfer arian grant er budd cymunedau yr effeithir arnynt gan warediadau tirlenwi neu weithgarwch paratoi ar gyfer tirlenwi, megis gweithgarwch mewn gorsafoedd trosglwyddo gwastraff. Gall y Cynllun ddarparu i'r grantiau gael eu dyrannu drwy gyfeirio at feini prawf penodedig a gallant fod yn ddarostyngedig i amodau a nodir yn y Cynllun neu gan Weinidogion Cymru yn y cynigion grant. Rhagwelir y gall y meini prawf penodedig gynnwys cyfeiriadau at fioamrywiaeth, lleihau gwastraff a gwelliannau cymdeithasol neu amgylcheddol eraill i'r gymuned, ymysg pethau eraill. Cyhoeddir manylion am y ffordd y bydd y Cynllun yn gweithredu ar wahân ar yr adeg y daw TGT yn weithredol ym mis Ebrill 2018 neu cyn hynny.
168. Mae adran 92(4) yn ei gwneud yn ofynnol i Weinidogion Cymru adolygu'r Cynllun o leiaf unwaith yn ystod y cyfnod o 4 blynedd ar ôl ei gyhoeddi am y tro cyntaf a chynnal adolygiadau pellach fesul cyfnod o ddim mwy na 4 blynedd ar ôl yr adolygiad cyntaf. Mae hefyd yn ei gwneud yn ofynnol i Weinidogion Cymru ymgynghori â phersonau priodol wrth adolygu'r Cynllun.
169. Mae adran 92(5) yn caniatáu i Weinidogion Cymru ddiwygio neu ddirymu'r Cynllun yn dilyn adolygiad, ond ni chaniateir dirymu'r Cynllun o fewn y 4 blynedd gyntaf. Mae adran 92(6) yn ei gwneud yn ofynnol i Weinidogion Cymru gyhoeddi unrhyw Gynllun diwygiedig.
170. Mae adran 92(7) yn ei gwneud yn ofynnol i Weinidogion Cymru osod y Cynllun, ac unrhyw fersiynau diwygiedig diweddarach ohono, gerbron Cynulliad Cenedlaethol Cymru.

Rhan 6 – Darpariaethau Terfynol

Adran 93 – P#er i wneud darpariaeth ganlyniadol a throsiannol etc.

171. Mae adran 93 yn darparu y caiff Gweinidogion Cymru, drwy reoliadau, wneud unrhyw ddarpariaeth gysylltiedig, ganlyniadol, atodol, drosiannol, ddarfodol neu arbed y maent yn meddwl ei bod yn briodol at ddibenion unrhyw ddarpariaeth a wneir gan y Ddeddf

hon neu oddi tani, mewn cysylltiad â darpariaeth o'r fath, neu er mwyn rhoi effaith lawn iddi.

172. Mae rheoliadau a wneir o dan adran 93 yn ddarostyngedig i'r weithdrefn negyddol, ar yr amod bod Gweinidogion Cymru wedi eu bodloni nad yw'r rheoliadau yn gwneud darpariaeth a all greu neu gynyddu treth sydd i'w chodi. Os gall treth fod i'w chodi o ganlyniad i reoliadau er na fyddai fel arall, neu os gall rheoliadau gynyddu swm y dreth sydd i'w chodi, bydd y rheoliadau yn ddarostyngedig i'r weithdrefn gadarnhaol. Nodir hyn yn adran 94.
173. O ystyried na ellir gwneud y rheoliadau o dan y weithdrefn negyddol o dan adran 93 oni bai bod Gweinidogion Cymru wedi eu bodloni nad oes potensial iddynt effeithio ar atebolrwydd person i dreth, mae'r weithdrefn hon ond yn debygol o gael ei defnyddio mewn amgylchiadau cyfyngedig yn unig: er enghraifft pan fo angen gwneud diwygiad canlyniadol i'r wybodaeth sy'n ofynnol ar anfoneb dirlenwi. I'r gwrthwyneb, gwneir rheoliadau o dan adran 93 o dan y weithdrefn gadarnhaol os oes potensial i unrhyw ddarpariaeth o fewn y rheoliadau hynny greu neu gynyddu rhwymedigaeth dreth person, er enghraifft, darpariaeth a allai effeithio ar hawlogaeth person i un o'r rhyddhadau neu'r esemptiadau.

Adrannau 94 i 98 – Rheoliadau o dan y Ddeddf hon: cyffredinol; rheoliadau sy'n newid cyfraddau treth; dehongli; dod i rym; ac enw byr

174. Mae adrannau 94 a 95 yn nodi'r gweithdrefnau sy'n gymwys i arfer yr amrywiol bwerau i wneud is-ddeddfwriaeth a roddir gan y Ddeddf. Mae adran 96 yn rhoi ystyr amrywiol dermau a ddefnyddir yn y Ddeddf. Nodir y sefyllfa mewn perthynas â chychwyn darpariaethau'r Ddeddf yn adran 97 ac mae adran 98 yn nodi mai enw byr y Ddeddf yw Deddf Treth Gwarediadau Tirlenwi (Cymru) 2017.

COFNOD Y TRAFODION YNG NGHYNULLIAD CENEDLAETHOL CYMRU

175. Mae'r tabl a ganlyn yn nodi'r dyddiadau ar gyfer pob cyfnod o hynt y Ddeddf drwy Gynulliad Cenedlaethol Cymru. Gellir cael Cofnod y Trafodion a rhagor o wybodaeth am hynt y Ddeddf hon ar wefan Cynulliad Cenedlaethol Cymru ar:

<http://www.senedd.cynulliad.cymru/mgIssueHistoryHome.aspx?IId=15874>

<i>Cyfnod</i>	<i>Dyddiad</i>
Cyflwynwyd	28 Tachwedd 2016
Cyfnod 1 Dadl	21 Mawrth 2017
Cyfnod 2 Pwyllgor Craffu – ystyried y gwelliannau	11 Mai 2017
Cyfnod 3 Cyfarfod Llawn - ystyried y gwelliannau	20 Mehefin 2017
Cyfnod 4 Cymeradwyaeth gan y Cynulliad	27 Mehefin 2017
Y Cydsyniad Brenhinol	7 Medi 2017